

linux igre

NOČ V SALZBURGU

NORI ŠPORTI

športna fotografija

EURO<26 KVIZ ★ KAKO DOBRO POZNAŠ MLADINSKE KARTICE EURO<26?

Poveži vsako EURO<26 kartico z ustreznimi trditvami na poljih.
Pozor, nekatere trditve veljajo za **OBE** kartici!

WWW.EURO26.SI ★ 080 26 26 ★ INFO@EURO26.SI

Ključ do rešitve: Poveži med sabo polja, ki imajo zvezdice enakih barv.

Želite BREZPLAČNO sodelovati v NAGRADNIH IGRAH?

Obiščite
WWW.CIKCAK.SI!

Obiščite portal CIKCAK, ki že več kot tri leta na zabaven, svež in prijazen način ponuja vsem svojim članom in obiskovalcem zabavo ter možnost BREZPLACNEGA sodelovanja v nagradnih igrah.

4

euro<26 novice

euro<26 projekti
euro<26 popusti
euro<26 natečaji
novi popusti euro<26

6

planet evropa

aktivno državljanstvo
z vlakom na oktoberfest
noč v salzburgu

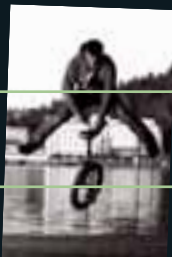
10

eksotika

olmeške glave
kje si bil pa ti letos?

12

gravitacija

trajnostna mobilnost
changemakers: josefina in "nevidne
deklice"
intervju: serge in aleksey
za 4 dcl življenja
geni, morski listi in večno svež paradižnik

19

moveit!

nori športi 3

20

kult<ura

dogodki po sloveniji
dogodki po evropi

22

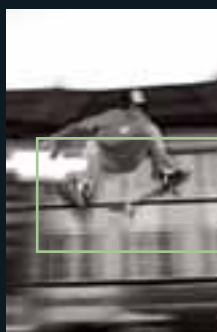
kult<film

ang lee

23

kult<scena

'kriminalni animeji

24

kult<glasba

abcd elektronike: house
nova glasba

27

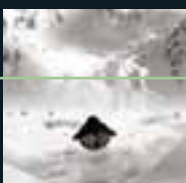
kult<foto

športna fotografija

28

kult<knjiga

jesenske barve v knjigah in mangah

29

klikorama

hospitality club
skrivnostne linux igre
wikipedia

26!

★ 3/07 ★ jesen 2007 ★ brezplačen izvod

VZPOREDNA
dimenzija

Spomnim se svoje prve plačane »službe« (če ne štejem pripravništva v okviru srednješolske štipendijske pogodbe) kmalu po vpisu na fakulteto. Delo ni bilo preveč razburljivo – s še nekaj drugimi sotrpini smo ure in ure preživel v pakirnici neke v takratnih ljubljanskih »javnih skladiščih«. Ampak to je bila cena za samostojnost, za to, da ni treba vsakič znova staršem razlagati, zakaj denar potrebujem prav za potovanja in ne za kako drugo, »pametnejšo« zadevo. In na srečo sem se za delo lahko odločila prostovoljno, ne da bi me v to prisililo preživetje ali neka druga oseba. Pa za hec recimo, da obstajajo vzporedne dimenzije v vesolju. In da se po neki čudni logiki prostora in časa ne rodiš v Sloveniji. Kakšno bi bilo danes tvoje življenje, če bi se ob istem času rodil na drugem kraju, v kakšni manj razviti državi? Če nisi ravno rojen pod najsrečnejšo zvezdo, potem bi precej verjetno delil usodo 218 milijonov otrok med 5. in 17. letom, ki so po Unicefovi oceni prisiljeni delati za smešno nizko plačilo, lahko pa tudi le za nekaj ostankov hrane in borno prenočišče. Že Oliver Twist nam je povedal žalostno zgodbo o tem in vemo, da so otroke izkoriščali že v daljni zgodovini, tudi v danes razvitih državah. Vendar še danes, v 21. stoletju, milijoni otrok iz revnih družin že od malih nog delajo za preživetje. Mnogi se preživljajo kot ulični prodajalci ali lokalni vodiči. Obstajajo pa tudi hujše oblike otroškega dela. Lastni starši pogosto prodajo deklice dobesedno v suženjstvo za služkinje, otrok pa se ne brani niti na kmetijskih poljih, v tovarnah ali celo v rudnikih. Najbolj kontroverzni obliki kršenja otrokovih pravic pa sta prostitucija in vpoklic otrok v vojsko. Na svetu vsak 12. otrok med 5. in 17. letom dela v kateri od teh najhujših oblik otroškega dela! Nekaj teh otroških zgodb si lahko prebereš na www.antislavery.org (child labour). Otroško delo je dostikrat edini dohodek, od katerega je odvisno preživetje revne družine, v nerazvitih državah pa predstavlja tudi zelo pomemben del ekonomije. Res je, da se otroci kljub napornemu življenju naučijo neke odgovornosti in dobijo izkušnje, ki jim v življenju kasneje pridejo prav. Ampak pri 5 letih ti to kaj malo pomeni. Se še spomniš svojega otroštva? Večina nas ni bila ravno navdušena nad šolo, ampak če bi morali izbirati med »guljenjem klopi« v šoli ali biti dan in noč zaprt v tovarni, prosjačiti na ulici ..., bi ugotovili, da nam v tej naši dimenziji vesolja pravzaprav niti ne gre tako slabo.

m. o.

EURO<26 ★ DVE MLADNSKI KARTICI

Mednarodni projekti, natečaji in srečanja mladih, informacije o kulturnih dogodkih, več kot 100.000 popustov in ugodnosti po Evropi in Sloveniji, brezplačna rezervacija prenočišč Hostelworld ... vse to je mogoče samo z dvema mladinskima karticama:

★ **EURO<26:** klasična mladinska kartica nudi vse zgoraj naštet / **8,35 EUR**

★ **SŽ-EURO<26:** partnerska mladinska kartica nudi vse, kar ima klasična, in še **30 % POPUST** na vlakih po Sloveniji ter **25 % RAILPLUS POPUST** za potovanja v mednarodnem prometu! / **17 EUR**

Več informacij o popustih in ugodnostih doma in v tujini: www.euro26.si. Imetniki kartic EURO<26 prejmejo še: revijo **26!**, katalog popustov EURO<26 in EURO<26 e-novice z informacijami o mednarodnih projektih, natečajih in novih popustih.

PRODAJNA MESTA

Seznam prodajnih mest za klasično EURO<26 kartico in partnersko SŽ-EURO<26 kartico lahko najdeš na www.euro26.si.

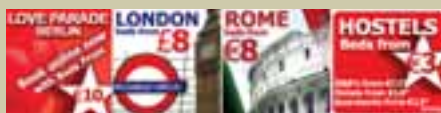
CENEJE Z VLAKOM PO EVROPI!

Imetniki kartice SŽ-EURO<26 lahko poleg **30 % popusta** na vlakih po Sloveniji koristijo tudi **25 % RAILPLUS POPUST** za potovanja v mednarodnem prometu! Popust velja za relacije med najmanj dvema državama. Več: www.euro26.si.

REZERVACIJE PRENOČIŠČ HOSTELWORLD

Kartice EURO<26 nudijo tudi možnost brezplačne rezervacije prenočišč HOSTELWORLD po celem svetu (samo preko spletne strani www.euro26.si). Za potrditev rezervacije je potrebno poravnati predplačilo (10 % cene nočitve) s kreditno kartico. Ostalih 90 % plačaš ob prihodu v prenočišče. Več: www.euro26.si/hostelworld

EURO<26 IN POPUSTI V ZDA

Se odpravljáš na potovanje po ZDA? Izkoristi 20.000 popustov, ki jih nudi Student Advantage Discount Card! Za imetnike kartic EURO<26 bo še posebej ugodno: kartico Student Advantage Discount Card lahko naročiš prek spleta **brez stroškov za poštnino in pakiranje!** Student Advantage Discount Card mladim omogoča do 50 % popusta na več kot 20.000 lokacijah in je v Ameriki najbolj razširjen program ugodnosti za študente. Med najpomembnejšimi popusti so: **15 % na vlakih Amtrak**, **15 % na avtobusih Greyhound**, **15 % na hotele**, **5-25 % na rent-a-car ...** Podroben seznam popustov: <http://studentadvantage.com/discountguide>

Student Advantage Card stane **20 EUR + poštnina (Air mail)** in pakiranje. Kot imetnik kartic EURO<26 pa si upravičen do brezplačne poštnine in pakiranja – in tako **prihraniš 2,5 EUR!** Kartico Student Advantage lahko naročiš na www.cardnet.ie/index.asp?DrCode=EYCA Mladi do 26. leta starosti ne potrebujejo študentskega statusa za nakup kartice. Za nakup potrebuješ kreditno kartico Visa ali MasterCard.

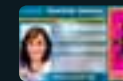
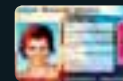
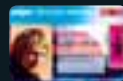

WWW.EURO26.ORG ★ NA POTOVANJE!

Preden odpotuješ, preveri, kje lahko izkoristiš popust pri prevozi, v hostlih, restavracijah in pri drugih za popotnika pomembnih zadevah! Vseevropska EURO<26 spletna stran www.euro26.org je namenjena vsem imetnikom kartic EURO<26 po Evropi in tudi vsem, ki so stari manj kot 26 let in želijo vedeti več o 100.000 popustih, ugodnostih in aktivnostih EURO<26. Vse informacije so v angleškem jeziku. Nekaj popustov po Evropi smo zbrali tudi na www.euro26.si/evropa.

ŽE 5 LET Z VAMI ★ PRAZNUJ Z NAMI!

Partnerska mladinska kartica SŽ-EURO<26 letos praznuje že **5. obletnico!** Vsa ta leta je kartica SŽ-EURO<26 omogočala **30 % popust** na vlakih po Sloveniji in **100.000** drugih EURO<26 popustov in ugodnosti po Evropi – in doslej jo je uporabilo že okoli **64.500** mladih! Od leta 2004 pa kartica SŽ-EURO<26 vključuje še eno super ugodnost – **25 % RAILPlus** popust na vlakih po Evropi! RAILPlus (www.euro26.si/railplus) velja pri nakupu mednarodnih direktnih vozovnic na relacijah med najmanj dvema tujima državama na večini evropskih železnic.

NAGRADNA IGRA!

Ob 5. rojstnem dnevu mladinske kartice SŽ-EURO<26 smo pripravili lepo število nagrad – sodeluj v **nagradni igri!** Odgovoriti je potrebno na eno samo vprašanje – poišči **KUPON NA ZADNJI STRANI** revije. Žrebanje nagrajencev bo 15. oktobra. Pohiti, nagrade te čakajo!

Več si preberi v pravilih nagradne igre: www.euro26.si/si/projekti.

EURO<26 NAGRAJENCI ★ KDO GRE V MALMÖ?

Kampanja Vsi drugačni - vsi enakopravni in program EURO<26 sta avgusta letos organizirala nagradno igro, ki je bila objavljena na www.euro26.si. Odgovoriti je bilo potrebno na tri enostavna vprašanja, 3. septembra pa je potekalo žrebanje. Glavna nagrada je bil izlet za **dve osebi v Malmö**, kjer bo od **4. do 7. oktobra 2007** potekal finalni dogodek kampanje Vsi drugačni - vsi enakopravni. Zmagovalka nagradne igre je: **Bojana Cerovšek** iz Dol pri Litiiji! Čestitamo!

Priložnosti za sodelovanje na nagradnih natečajih in igrah bo še veliko. Da boš vedno na tekočem, spremljaj novice na www.euro26.si in se naroči na EURO<26 e-novice.

NOVA OBLEKA KARTICE SŽ-EURO<26

Da obstajata dve kartici EURO<26, že vrabci čivkajo. Kar pa še vrabci ne vedo, pa je, da kartica SŽ-EURO<26 letos praznuje 5. rojstni dan! Zato bo letos septembra dobila tudi **ново podobo!** Kartico SŽ-EURO<26, ki ti poleg vsega, kar omogoča klasična kartica EURO<26, omogoča še **30 % popust** na vlakih po Sloveniji in **25 % RailPlus** popust, lahko kupiš na vseh glavnih železniških postajah (seznam poišči na www.slo-zeleznice.si).

NOV VODIČ EURO<26

Obenem je izšel tudi nov **vodič po popustih EURO<26**, ki ga od septembra 2007 naprej prejmeš ob nakupu katere koli kartice EURO<26. Kdor je kartico kupil pred septembrom in bi želel imeti izvod EURO<26 vodiča, lahko piše na program@euro26.si in poslali mu ga bomo po pošti na dom. Ker pa se vedno najde kak nov popust in ker gre včasih kak popust tudi na dopust, predlagamo, da si najbolj ažuren seznam popustov pogledaš na www.euro26.si.

SLOVENIA.INFO IN EURO<26

Na uradnem slovenskem turističnem portalu www.slovenia.info lahko v bazi slovenskih ponudnikov turističnih storitev poleg ostalih podatkov najdeš tudi informacije o popustih in ugodnostih EURO<26. Tako lahko na enem mestu dobiš npr. informacije o aktivnih počitnicah v Sloveniji, zraven pa bo pri določenih ponudnikih znak EURO<26 opozarjal, kakšen popust je na voljo imetnikom kartic EURO<26 in SŽ-EURO<26. Na www.slovenia.info lahko podatke o popustih EURO<26 najdeš v skoraj vseh kategorijah ponudnikov.

INFORMACIJE O PROJEKTH

★ www.euro26.si ★ EURO<26 e-novice ★ revija 26!

IMAŠ KARTICO EURO<26 ALI SŽ-EURO<26? PA VEŠ:

- ★ da lahko s svojo kartico koristiš mnoge popuste po vsej Sloveniji?
- ★ da je tvoja kartica še kako uporabna tudi v 41 državah po Evropi?
- ★ da redno skrbimo za nove super popuste?
- ★ da seznam vseh popustov najdeš tudi na www.euro26.si?

Z EURO<26 POPUSTOM ★

V TAKSI, NA BALON ALI NA LADJICO!

★ TAAAKSI! TAKSI!!!

Po Mariboru te bo občutno ceneje zapeljal **MIKRO TAXI**. Pokliči jih na 041 444 222 ali pojdi na www.mikrotaxi.com.

Nudijo pa 31 % popusta na prevoz s taksijem, 24 % na prevoz s kombijem!

★ KO SE GREŠ TURISTA...

Če te pot zanese na primer v:

- ★ Kajžnkovo hišo (Rateče 43, Rateče-Planica)
- ★ Liznjekovo domačijo (Borovška cesta 63, Kranjska Gora)
- ★ Triglavsko muzejsko zbirko (Triglavska cesta 50, Mojstrana)
- ★ Etnološko zbirko v Kasarni (Prešernova 48, Jesenice)
- ★ Kosovo graščino (Titova 64, Jesenice)
- ★ Ruardovo graščino (Prešernova 45, Jesenice)

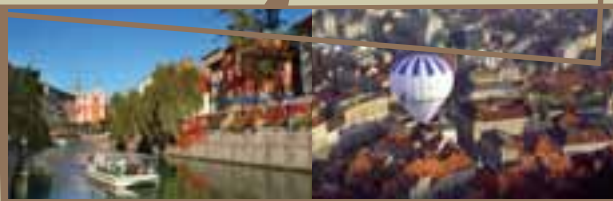
... potem izkoristi do 20 % popust na vstopnino. To ti omogoča **GORNJESAVSKI MUZEJ**, več info pa na www.gornjesavskimuzej.si.

Bi šel na Gorenjsko? Bo treba prespati? V hostlu **Pr' TATKO** (Podkoren 72, Kranjska Gora, www.pr.tatko.com) pa ti nudijo 10 % popusta na nočitve, daljše od 3 dni.

DOMAČIJA PR' BRODARJU (Gorenja Dobrava 34, Gorenja vas, kboznar@s5.net) ti nudi 10 % na šolo jahanja, 10 % na prenočišče, 10 % na prehrano.

Si že razmišljal, da bi si ogledal Ljubljano še s kakšne drugačne perspektive? Na primer z ladjico ali pa z balonom? Priložnost je tu. **ZAVOD ZA TURIZEM LJUBLJANA** (www.ljubljana-tourism.si) ti nudi 3,5 € popusta na nočni in dnevni ogled mesta z **LADJICO** po Ljubljani in na redni voden ogled mesta. 10 % manj pa boš odšel za **POLET Z BALONOM** Ljubljana nad mestom in okolico in za nakup darilnega bona za tak polet. Se še sprašuješ, kaj početi v Ljubljani? V akcijo!

NAŠ IZBOR ★ TOP JESENSKI POPUSTI V SLOVENIJI

1. Vodno mesto Atlantis	25 % na 2 ali 4 urno vstopnico in na celodnevno vstopnico
2. Spletna akademija	15 % na računalniške in jezikovne e-tečaje
3. Top power studio (mb)	50 % na letno karto za fitness
4. Fotokopirnica Copis Plešec (lj)	50 % na čb fotokopije A4 in A3
5. Hit Alpinea	10 % na prireditve v okviru Muzik Teatra Kranjska Gora

Več informacij: www.euro26.si

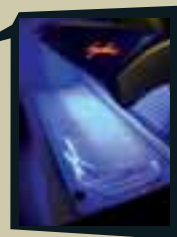
★ SI SAMOSTOJEN TIP? POTREBUJEŠ VIZITKE? BI SI SPEDENAL AVTO?

ENZO GRAFIKA (Ulica Nikola Tesla 15, Domžale, www.majice.org) ti nudi 10 % popusta na temnenje stekel in tatoo na avtomobilih, na izdelavo štampiljk, na tiskovine (vizitke, dopisi, kuverte...), na izdelavo spletnih strani, fotokopiranje, tiskanje majic in ostale storitve.

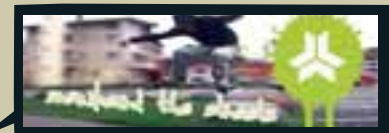
★ FITNES, ADRENALIN, ŠPORT ...

So se ti čez poletje nabrali odvečni grami? Z lahko jih lahko pokuriš v **MEGA CENTRU** v Kranju (Savska cesta 34, www.megacenter.si). S svojo kartico izkoristi 10 % popusta na vse storitve Mega Centra (fitnes, skupinska vadba, odbojka, badminton, squash, salsa, savna, solarij).

Si bolj deskarski tip? **ŠPORTNO DRUŠTVO KITESFERA** (Rožna dolina, cesta XIX/6, Ljubljana, www.kitesfera.com) ti nudi 10 % popusta na tečaje **KITEBOARDINGA** v Črni Gori in 10 % na nakup opreme F. ONE. Preizkusi, je res noro!

Kaj pa kaj bolj odštekanega? Si za? Potrebujete še kak kos opreme?

Specializirana športna trgovina **NITROKS** iz Velenja (Nakupovalni center Velenje, Kidričeva 2 b in spletna trgovina www.nitroks.com) ponuja **FREEBOARD** komplete. Ti jih dobiš 10 % ceneje.

Si že slišal za skokice? Ne? Potem je zadnji čas, da jih preizkusiš! Podjetje **LCR D.O.O.** ti omogoča **SKOKICE** z 10 % popustom (Dobrunjska 8c, LJ, www.skokice.si).

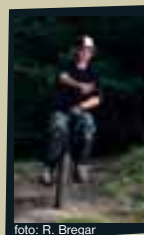

foto: R. Bregar

Bi poskusil z enim kolesom? **KREMPL-ONE** in spletna trgovina www.unicycle.si ti nudi 5 % popusta (na ceno brez ddv) na **MONOCIKLE** iz spletne prodajne ponudbe.

Bi še koles? Pa smučke tudi?

ERDANI ŠPORT iz Domžal (Rojška cesta 18 d, www.informacija.net/erdani) ti nudi 10 % popusta na kolesa, smuči, rolerje, fitnes in pohodniško opremo pri gotovinskem plačilu nad 100 €, 5 % pri plačilu s kartico nad 100 €.

TOP POPUSTI V EVROPI ★ SRBIJA

Vsako leto se v Srbiji dogaja kar nekaj dogodkov, ki so vredni obiska: EXIT festival (www.exitfest.org), Guča (www.guca.si) ... In ko si že tam, lahko s (katero koli) kartico EURO<26 koristiš super popuste:

1. **VLAK**: Srbske železnice – 50 % na železniške vozovnice
2. **AVTOBUS**: Lasta – 10-75 %
3. **LETALO**: Montenegro airlines – 30-40 %, CSA – SITA vozovnice
4. **HOTEL**: N** (Beograd) – 50 %
5. **HOSTLI**: Tis, Licej (Beograd) – 10-20 %

Več informacij: www.euro26.org.yu, www.euro26.org

RAZGIBAVANJE Malo drugače

A SMO? AKTIVNI NAMREČ. PA NE MISLIM LE AKTIVNI V FIZIČNEM SMISLU. SAJ JE ZDRAVO, DA SI VSAK DAN PRIVOŠČIŠ NEKAJ RAZGIBAVANJA, AMPAK AKTIVEN JE TREBA BITI TUDI DRUGAČE. KOT PRIPADNIK NAŠE DRUŽBE, DRŽAVE, KOT DRŽAVLJAN EVROPSKE UNIJE. KAR PA MLADI PONAVALI NISMO.

Pa ne reci, da za to ni priložnosti! Odkar smo del EU, je priložnosti, da se sliši prav nas, veliko. Samo v letošnjem letu je bilo teh priložnosti že kar nekaj, in to na mednarodni, evropski ravni. Mladi z vseh koncev Stare celine so se letos sestali že v Rimu, Kölnu in Bruslju, septembra jih bo polna Lizbona.

KAJ SPLOH JE TO AKTIVNO DRŽAVLJANSTVO?

Po pravici povedano nam točnega odgovora niso znali dati niti visoki evropski politiki, s katerimi so udeleženci Evropskega mladinskega tedna sedli za okroglo mizo. A vsi se strinjajo v nečem: v družbi je mlad človek lahko aktiven na mnogo načinov. Že tako, da se vsaj enkrat na štiri leta odpravi na volišče. Če je vmes še kak referendum pa recimo lokalne volitve, še toliko bolje. Vendar zadnja raziskava Eurobarometra (http://ec.europa.eu/dgs/education_culture – publications – Eurobarometer 2007), ki je v začetku letošnjega leta zajela 19.000 mladih v 27 državah članicah, kaže, da je v zadnjih treh letih volilo le 62 % mladih prebivalcev Unije. Kljub temu jih kar 82 % trdi, da jih zanima politično dogajanje v lastni državi, 66 % pa tudi politika EU.

AMPAK MENE POLITIKA NE ZANIMA ...

Ni ti treba ravno v politiko, da boš aktiven državljan: aktiven si lahko v mladinskih društvih, veseli te bodo tudi v drugih nevladnih organizacijah, lahko si prostovoljec, sodeluješ v demonstracijah ali le podpišeš katero od številnih peticij.

Sodeluješ lahko tudi na vsakoletnih mladinskih dogodkih:

- ★ V Rimu so predstavniki mladih ob 50. obletnici podpisa Rimske pogodbe sprejeli deklaracijo, v kateri so razmišljali o prihodnosti Evrope, njeni ustavi, demokraciji, mladini in izobraževanju v EU, trajnostnem razvoju, vlogi EU v svetu ... Celotno deklaracijo najdeš na http://europa.eu/50/docs/rome_youth_declaration_en.pdf.
- ★ V Kölnu je aprila potekalo evropsko mladinsko srečanje v okviru nemškega predsedovanja Uniji in glavne teme so govorile o enakih možnostih in družbeni participaciji otrok in mladih (www.youth-event-germany.de/en/results). Ker v drugi polovici leta 2007 EU predseduje Portugalska, bo septembra podobno srečanje v Lizboni, prihodnje leto aprila pa bomo možnost, da se izkažemo kot gostitelji velikega mladinskega dogodka, dobili Slovenci.
- ★ Junija pa se je v Bruslju zbralo skoraj 200 mladih na Evropskem mladinskem tednu (www.youthweek.eu) in razpravljalo o temah s področij socialne vključenosti in raznolikosti, kot so zaposlovanje, boj proti diskriminaciji, neformalno izobraževanje, prostovoljstvo, prihodnost Evrope in seveda aktivno državljanstvo.

Prav debate mladih s političnimi voditelji, ki ponavadi sledijo tem in drugim večjim mladinskim dogodkom, so po mnenju tvojih vrstnikov najpomembnejša akcija, ki lahko vpliva, da tvoja mnenja upošteva tudi politika. Imaš tudi ti željo, da bi ti politiki in tisti, ki odločajo, večkrat prisluhnili in predvsem upoštevali tvoje predloge, ideje, želje? Kar 81 % anketiranih v Eurobarometri raziskavi je menilo, da bi se aktivno državljanstvo mladih povečalo, če bi se voditelji z njimi posvetovali pred vsako odločitvijo, ki zadeva tudi mladino. Razumljivo, a nekoliko protislovno, se ti ne zdi? Bolj aktivni bomo, če se bodo z nami posvetovali? Ne bo šlo! Mladi moramo biti najprej sami dejavnejši in šele potem se bo kdo z nami posvetoval o čem pomembnem.

Morda res ni slaba zamisel, da bi v šole uvedli obvezen predmet o državljanstvu – to kot ključ do povečanja aktivnega udeleževanja mladih po Eurobarometru vidi skoraj tri četrtine vprašanih. V Veliki Britaniji se npr. s spodbujanjem udeleževanja mladih ukvarja neodvisna organizacija Changemakers (www.changemakers.org.uk), ki si v sodelovanju s šolami prizadeva, da bi mladi več prispevali družbi v okviru prostovoljstva in aktivnega državljanstva ter da bi se tako "razvili" mladi voditelji. Druga možnost je znižanje starostne meje, s katero pridobimo volilno pravico, kar pa prave rešitve verjetno ne bi prineslo, saj se pri nas (ponekod po EU pa še očitneje) mladi na volilne pozive ne odzivamo dovolj pogosto. Sicer pa počakajmo, kako se bo znižanje starostne meje za pridobitev volilne pravice obneslo v Avstriji – mladi bodo lahko volili že s 16. leti. Bodo mladi Avstrijci zato postali aktivnejši državljani?

DRUGO LETO V SLOVENIJI!

Kot že zapisano, ni vse v politiki, aktivni državljani smo lahko tudi drugače. Kako, je stvar vsakega posameznika, važno je, da počneš nekaj, v kar verjameš. In če želiš konkreten nasvet: med 18. in 21. aprilom 2008 bo osrednji mladinski dogodek na evropski ravni potekal prav v Sloveniji. Sodeluj, prisluhni, reagiraj, predlagaj! Le tako bomo mladi vsaj nekoliko pripomogli ustvarjanju Evropske unije po naših merilih.

z vlakom na OKTOBERFEST

TUDI LETOS BO MÜNCHEN OD 22. SEPTEMBRA DO 7. OKTOBRA DOBIL DRUGAČNO, ŽIVAHNEJŠO PODOBO. IZ RESNEGA POSLOVNEGA, TRGOVSKEGA IN TURISTIČNEGA SREDIŠČA NA BAVARSKEM SE MÜNCHEN PRELEVI V BUČNO MESTO, KAMOR SE DOBESEDNO ZGRINJAJO MNOŽICE LJUBITELJEV ZABAVE ... IN SEVEDA PIVA ... IZ VSEGA SVETA. LANI JE BILO KAR 6,5 MILIJONOV OBISKOVALCEV, LETOS NAJ BI JIH BILO ŠE VEČ.

Prva dva dneva Oktoberfesta spremlja živahno dogajanje na ulicah mesta in sta tako zanimiva tudi za tiste, ki jim pivo ni najbolj priljubljena pijača. V soboto 22. septembra ob 10.45 bo slavnosten prihod predstavnikov pivnic in gostiln z okrašenimi kočijami in godbo. Tokrat naj bi bilo kar okrog 1000 sodelujočih. Še večja paša za oči je parada v nedeljo 23. septembra z začetkom ob 10. uri. Parada se vije od ulice Maximilianstrasse prek centra do same lokacije, na kateri je Oktoberfest, na njej pa naj bi bilo več kot 8000 sodelujočih. Sama parada je živahna predstava narodne glasbe in plesa, na njej pa sodelujejo zvezne dežele Nemčije s svojimi narodnimi nošami in glasbenimi skupinami.

Sredstva javnega prevoza so v času Oktoberfesta zelo cenjena, saj ... kdo bi tvegaj plačilo prometne kazni ali pa še kaj dosti hujšega. V najboljšem primeru bi potovanje z avtom lahko pomenilo, da bi zaradi gneče na cesti za sam Oktoberfest zmanjkalo časa. Slovenske železnice obiskovalcem ponujajo možnost prevoza z vlakom. Od glavne železniške postaje v Münchnu do prizorišča je le nekaj minut hoda, zato bo vlak za brezskrben izlet gotovo najboljša izbira. Povratna vozovnica Ljubljana-München za potovanje v 2. razredu po ponudbi München Spezial stane le 68,20 EUR. Vozovnica velja na katerem koli vlaku na relaciji Ljubljana-Beljak-Salzburg-München oziroma obratno. Dnevno je na razpolago kar pet povezav v vsako smer (tri neposredne in dve s prestopanjem). Če pa potuješ ponoči, obenem prihraniš na času. Tisti, ki si ponoči želijo še nekaj dodatnega udobja, se lahko odločijo tudi za potovanje v ležalniku ali spalniku. Doplačilo za ležalnik znaša 13,40 EUR, za spalnik pa 29 EUR (v kabini turist za tri osebe) oziroma 43,60 EUR (v kabini double za dve osebi). Se torej dobimo v Münchnu?

NOVA PODOBA KARTICE SŽ-EURO<26!

Da obstajata dve kartici EURO<26, že vrabci čivkajo. Tako klasična EURO<26 kartica kot tudi partnerska SŽ-EURO<26 omogočata:

- ★ preko **100.000 popustov za mlade v 41 državah Evrope** (vključno s Slovenijo)
- ★ sodelovanje na **projekti in mednarodnih aktivnostih ter na natečajih, nagradnih igrah, festivalih** za mlade ...
- ★ dostop do **EURO<26 informativnih medijev** (revija 26!, mesečne e-novice, www.euro26.si, vodič po popustih)
- ★ brezplačna rezervacija HostelWorld prenočišč preko www.euro26.si ...

Edina razlika med karticama je, da partnerska kartica SŽ-EURO<26 poleg vsega tega omogoča še:

- ★ **30 % popust** pri prevozu z vlakom po Sloveniji
- ★ **25 % RAILPlus popust** na mednarodnih vlakih (za relacije med vsaj dvema državama)

Več o kartici SŽ-EURO<26 si lahko prebereš na www.euro26.si/SZeuro26.

Kar pa še vrabci ne vedo, pa je, da je kartica SŽ-EURO<26 letos septembra dobila **novo podobo!** Kartico lahko kupiš na vseh glavnih železniških postajah (seznam poišči na www.slo-zeleznice.si).

Obenem je izšel tudi nov **vodič po popustih EURO<26**, ki ga prejmeš ob nakupu katerekoli kartice EURO<26. Ker pa se vedno najde kak nov popust in ker gre včasih kak popust tudi na dopust, pa predlagamo, da si najbolj ažuren seznam popustov pogledaš na www.euro26.si.

FRANKFURTSKI KNJIŽNI SEJEM

Knjige plemenitijo dušo, razveseljujejo oko, skratka, vabijo, da jih vzamemo v roke in se potopimo v njihove skrivnosti. Če te knjige zanimajo, je obisk mednarodnega knjižnega sejma v Frankfurtu od 10. do 14. oktobra 2007 prava priložnost. Vsem tistim, ki se neradi odločate za tako dolgo potovanje z osebnim avtomobilom ali letalom, priporočamo vlak, kjer s potovanjem v spalniku dodatno prihraniš še čas. O udobju hitrih nemških vlakov ICE na relaciji München-Frankfurt pa sploh ne gre izgubljati besed – to je »letalski promet« na tirnicah, ki ga je vredno doživeti. Potovanje z vlakom bo cenovno še posebej ugodno z vozovnico City Star. Ker so vlaki v Nemčiji večinoma precej zasedeni, naj ti ne bo žal denarja za rezervacijo, s katero si zagotoviš sedež. Vse to pa si seveda lahko urediš že v Sloveniji.

Informacije o voznem redu in cenovnih ponudbah: potnik.info@slo-zeleznice.si.

INFO: ŽELEZNIŠKE POSTAJE ★ WWW.SLO-ZELEZNICE.SI ★ POTNIK.INFO@SLO-ZELEZNICE.SI

PRVA IN ZADNJA ASOCIACIJA OB OMEMBI SALZBURGA STA NEDVOMNO MOZART. NAJVERJETNEJE TUDI DRUGA IN TRETJA. MOZART IN NJEGOVA RUMENA ROJSTNA HIŠA, MOZART IN UNIVERZA MOZARTUM, MOZART IN NJGOV SPOMENIK, MOZART IN NJGOV MOZARTSTEG MOST IN NENAZADNJE MOZART IN NJGOVE KROGLICE. ZDI SE, KOT DA JE SALZBURG NA NEK NAČIN MOZART. VSAJ ZAME JE BILO TAKO. IN NE REČEM, MOZART JE SALZBURGU NEDVOMNO DAL OGROMNO, VENDAR MESTO, POLEG SVOJE NAJUSPEŠNEJŠE TRŽNE NIŠE, PONUJA ŠE VELIKO VEČ.

Kaj vse je torej Salzburg? Glavno mesto istoimenske avstrijske zvezne dežele z malo več kot 150.000 prebivalci in rojstno mesto Svete noči oziroma Josepha Mohra, duhovnika in skladatelja, rojenega v Salzburgu, ki je h glasbi Franza Gruberja napisal besedilo, skladba pa je sčasoma prerasla v simbol božiča.

Koliko časa sploh nameniti raziskovanju Salzburga – par dni, teden? Glede na to, da je bilo leta 1996 mesto dodano na Unescov seznam kulturne dediščine, je varno sklepati, da je znamenitosti kar nekaj. In ko imaš samo par dni na razpolago, se vsega enostavno ne da videti. Vsekakor pa si je treba vzeti čas za **GRAD HELLBRUN** z znamenito najstarejšo ohranjeno alejo na svetu, grajskim vrtom in renesančnimi vodometi, ki si jih je mogoče ogledati tudi ponoči oziroma pozno zvečer. Kljub temu, da je cena tega ogleda kar 8 EUR (plus 8,50 EUR za sam grad in muzej), je nočni ogled vreden svojega denarja. Kako dospeti do gradu? Vzpenjača, ki je tudi sama nekakšna znamenitost, saj gre za najstarejšo ohranjeno vzpenjačo na svetu, je najbolj priročna izbira.

Poleg **MOZARTOVE ROJSTNE HIŠE** in muzeja pa si je treba ogledati vsaj še **TRDNJAVO HOHENSALZBURG**. Gre za največji ohranjen grad v srednji Evropi. Zgrajen je bil leta 1077 po naročilu nadškofa Gebharda von Helfensteina z namenom varovanja duhovščine in prebivalstva. Velicina trdnjave poleg številnih katoliških cerkva, med katerimi je **SALZBURGER DOM** nedvomno vreden ogleda, kaže na trden položaj cerkve znotraj mesta. Do trdnjave se je mogoče povzpeti kar peš. Vzpon traja okrog pol ure, medtem ko za tiste malo manj aktivne na grad vozi tudi poseben vlakec.

Po vseh čustveno in vizualno napornih ogledih se prileže kaj konkretnega za pod zob. Seveda je pri precej visokih cenah, nenazadnje gre za festivalsko mesto, ki se srečuje s precej petičnimi gosti, malo težje eksperimentirati, vendar se da tudi po zmernih cenah najti tradicionalno hrano. Najlažje jo najdeš v številnih gostiščih – **GASTHÄUSER**, ki so cenovno veliko ugodnejša kot restavracije.

Glavna jed naj bo karkoli s sirom, pa naj bo to mesna ali bolj testeninska varianta, saj so sirne specialitete posebnost Salzburga. Za posledek nedvomno salzburški »Kasnocken«, ki izgledajo prav fascinirano smešno, napihnejo. Sladica je namreč neverjetno lahka, njena priprava pa, predvidevam, kar težko izvedljiva, zato je Salzburžani večinoma ne pripravljajo doma.

noč v SALZBURGU

Obstaja pa še enostavnejša možnost za napolnitev želodčka: Bosna, ocvrta klobasa s curryjem, čebulo in z gorčico. Pravijo sicer, da so najboljše tiste v Linzu, vendar pa tudi salzburška ni slaba. In k takšnemu ali drugačnemu kosilu nedvomno spada vsaj kakšna majhna kavica, ki si jo lahko privoščiš v eni izmed številnih velikih in/ali malih kavarn, poimenovanih tudi **SCHANIGÄRTEN** (dobesedni prevod – vrt na pločniku), ki so posejane po celem mestu.

Pravi utrip Salzburga je možno čutiti predvsem v starem delu mesta. **ANTON - NEUMAYR PLATZ**, okrog katerega je zbranih ogromno barov, diskotek in klubov, je prvi in pravi naslov. V nekaterih klubih je seveda potrebno plačati vstopnino, karte pa je možno rezervirati tudi preko internetne strani (www.salzburg-night.at).

Naslednja točka je **RUODOLFSKAI**, kjer se nahajajo številni prav luštni lokali in Irish pubi. Trenutno, tam od aprila in predvidoma do novembra letos, je tudi gneča manjša, saj je bila na Rudolfskai uvedena prohibicija. Drastični ukrepi proti malo močnejšemu nočnemu nemiru, ni kaj.

Naslednja možna postaja je **ROCKHOUSE SALZBURG** (www.rockhouse.at), ki pa je sicer med poletjem zaprta, odpre se namreč komaj konec avgusta. Za vse ljubitelje rocka je to idealno mesto, saj je kar nekaj koncertov brezplačnih, pri ostalih pa cene segajo vse tam od 8–30 EUR (5 % popusta za imetnike EURO<26!). Do dvorane je najlažje dospeti z avtobusom (linija 4). Ena izmed postaj se namreč nahaja neposredno pred dvorano.

To so stalnice, vendar pa Salzburg poskrbi za veliko več. Nenehno se kje kaj dogaja. Da naštejemo samo nekaj najbolj znanih takšnih in drugačnih prireditev. Tako imenovane **SALZBURGER FESTSPIELE** (www.salzburgfestival.at) se odvijajo vsako leto julija in avgusta. Gre za največji in najpomembnejši kulturni festival na svetu. Nedvomno se spleča pogledati kakšno izmed predstav, saj so vse vrhunsko pripravljene. Občutek ob ogledu nemega filma, ki ga celotni dve uri in pol spremlja živa glasba oziroma orkester, ki konstantno igra (s samo enim odmorom), je nepopisen in nedvomno vreden malo višje cene.

V Salzburgu se odvija kar nekaj mednarodnih festivalov. Eden izmed njih je **SZENE** (www.szene-salzburg.net), pri katerem sta ključni besedi inovativnost in ples. Potem sta tukaj **ASPEKTE SALZBURG** (www.aspekte-salzburg.at), kjer gre za mednarodni festival sodobne glasbe, in **SALZBURŠKA JAZZ JESEN** (www.viennaentertainment.com). Od 28. julija do 19. avgusta pa se odvijajo tudi **SIEMENS FESTIVALSKE NOČI** (www.siemens.at/festspielnaechte), kjer je večinoma prost vstop, gre pa za klasično glasbo.

Izjemno priljubljene so tudi **SKATE NIGHTS** (www.iscs.at), ki jih organizira Inline Skating Club. Posamezne noči skejtanja se udeležijo več kot 1000 udeležencev. Proga je dolga od 12 do 17 km in pelje tudi skozi staro mestno jedro.

tekst: Mateja Munda / Foto: www.salzburg.info & Bojan Štepančič

SALZBURGU

Za vse zainteresirane: na koledarju si označite 8. september, odhod z Mozartplatzja pa bo ob 19:30. In če smo že/še/znova pri Mozartu, se v tednu okrog njegovega rojstnega datuma (27. januar) odvija tako imenovani **MOZART TEDEN** (www.salzburg-hotel.at/de-salzburg-mozartwoche.shtml), ki tole očarljivo baročno mesto, v katerem imaš vedno občutek, da se dogaja nekaj posebnega, še bolj ovije v neko posebno praznično vzdušje.

BEAM ME UP, SCOTTY

In kako do samega mesta dospeti? Če ne razpolagaš z lastnim prevoznim sredstvom ali voljo, da bi to sredstvo tudi zapeljal proti severu, je najugodnejša možnost nedvomno vlak (www.slo-zeleznice.si). Povezava do Salzburga je ponavadi direktna, vožnja pa traja le slabih pet ur in ponuja čudovit razgled že pred prihodom v Salzburg.

Za enkratno potovanje do Salzburga navadne povratne vozovnice stanejo 82,40 EUR, **RAILPLUS** vozovnice pa le 62 EUR. Čez poletje sta ti na voljo tudi dve različni **SOMMERTICKET** vozovnici, ki veljata od julija do septembra (2 meseca!) na vseh vlakih v Avstriji in ju lahko kupiš na blagajnah Slovenskih železnic. Cena variira glede na starost (19–49 EUR). Več o tej možnosti na www.euro26.si/si/popusti/zelezniski_popusti.

Če boste čez leto bolj detajlno oz. pogosteje raziskovali Avstrijo, je pametno vedeti, da je poleg klasične EURO<26 na voljo tudi partnerska kartica **ÖBB VORTEILSCARD** (www.oebb.at) – podobno kot je pri nas na voljo SŽ-EURO<26 kartica (ki omogoča popust na Slovenskih železnicah). Z nakupom ÖBB VORTEILScard kartice lahko koristiš do 50 % popust na avstrijskih nacionalnih železniških progah.

Po mestu se potem lahko premikaš z avtobusi, s trolejbusi ali kolesom, ki si ga lahko izposodiš od društva **СТУБІКЕ** (www.citybikesalzburg.at), rezervacija pa je možna tudi preko interneta, izposoja za eno uro pa je brezplačna. Zadnja možnost je seveda pešačenje. Velik del starega mestnega jedra je namreč urejen kot cona za pešce.

LAHKO NOČ

Ko si enkrat tam, je najbrž prva misel nastanitev, ki pa je lahko precej draga, vendar se da najti tudi kaj ugodnega. Če se odločiš ostati dlje časa, si je stanovanje možno omisliti v kakšnem študentskem domu, drugače pa lahko hostle najdeš na enem izmed največjih on-line imenikov prenočišč na svetu – **HOSTELWORLD**. Rezervacija je preko EURO<26 spletne strani brezplačna – preveri na www.euro26.si/hostelworld! Lahko pa preizkusiš gostoljubnost domačinov preko **HOSPITALITY CLUBA** (www.hospitalityclub.org) – več o tem na strani 29.

TOP 3

Najzanimivejša atrakcija je **GRAD HELLBRUN** z najstarejšo ohranjeno vzpenjačo na svetu. Lahko pa se povzpneš tudi na izjemno ohranjeno **TRDNJAVO HOHENSALZBURG** iz 2. stoletja. In ko je človek ravno v pravem razpoloženju, tistem grajskem namreč, priporočam tudi ogled Marmornate dvorane na **GRADU MIRABELL**. Dvorana je znana po marmornatih stopnicah in uživa renome enega najbolj romantičnih mest na svetu, kar izvira že iz samega nastanka dvorane. Zgrajena je bila kot izraz ljubezni nadškofa von Raitevalija do Salome Art, ene izmed meščank Salzburga. Tradicija se nadaljuje, saj je dvorana priljubljena destinacija številnih parov po svetu, ki se odločajo za poroko prav v tej dvorani. Seveda, tudi **MOZARTOVO ROJSTNO HIŠO** si je priporočljivo ogledati. Ker je to pač Salzburg in ne moreš trditi, da si bil dejansko tam, če hiše in muzeja ne vidiš.

EURO<26

Imetniki kartic EURO<26 lahko v Salzburgu (in po vsej Avstriji) uveljavljajo mnoge popuste – v muzejih od 20–100 %, v hotelih in gorskih kočah do 10 %, popust pri raznih adrenalinskih športih in smučarskih kartah, tudi številne restavracije v Salzburgu nudijo 10 % in več popusta ... www.euro26.at, www.euro26.org

VEČ INFORMACIJ

- ★ www.stadt-salzburg.at
- ★ www2.salzburg.info
- ★ www.booo.com/salzburg
- ★ www.salzburg-night.at
- ★ www.10best.com/Salzburg/Nightlife

ŠE NE TAKO DAVNO TEGA JE VELJALO, DA SO BILI MAJI PRVA VELIKA CIVILIZACIJA, KI JE PRINESLA KULTURO IN RAZVOJ V SREDNJI DEL LATINSKE AMERIKE. Z IZKOPAVANJI PA SO DOKAZALI, DA TO ŠE ZDALEČ NE DRŽI. PRED MAJI JE BILA NA PODROČJU SEVERNEGA DELA MEHIŠKEGA ZALIVA CIVILIZACIJA ZAPOTEKOV, ŠE PRED NJIMI PA ZELO RAZVITA CIVILIZACIJA OLMEKOV.

Olmeki še zdaleč niso bili ljudstvo, ki bi se ukvarjalo le z lovom in nabiralništvom. Razvili so kompleksno družbo, ki so jo vodili kralji in svečeniki v impresivnih ceremonialnih centrih. Že pred Maji so uporabljali astronomski koledar, imeli svojo pisavo, znali računati z ničlo, uporabljali akvadukte za pitno vodo in namakalni sistem, izdelovali keramiko in gradili piramide. V sredinskem delu Latinske Amerike na področju severnega Mehiškega zaliva (pokrajini Veracruz in Tabasco) so se pojavili okoli 1200 let pr. n. št., po 400 let pr. n. št. pa se sledi z njimi zgubijo. Njihova mesta so bila urbana središča s sakralnimi templji in tudi trgi, kjer so se zbirali ljudje. Na področju Srednje Amerike so prvi začeli graditi piramide. Zaradi značilnosti terena so jih gradili iz zemlje in blata tako, da so šele z novejšimi študijami ugotovili prvotno obliko piramid, ki je bila stopničaste gradnje.

LJUDJE GUME

Staro azteško ime za to ljudstvo je bilo Olmeki, kar pomeni 'ljudje gume'. Znano je namreč, da so Olmeki že 1600 pr. n. št. znali pridobiti lateks iz drevesa Castilla elastica, ki raste v tem okolju. Surovemu lateksu so nato dodali sok lokalne rastline Ipomoea alba in tako pridobivali gume. Tako so tudi prvi izumili igro z gumijasto žogo, ki je imela velik vpliv na družbeno življenje. Imeli so tudi zelo razvito umetnost – glavni motiv je bil človek jaguar, kar kaže na to, da so Olmeki verovali, da so jaguarji njihovi predniki in da se šamani lahko spremenijo v jaguarja. Ostale srednjeameriške kulture so kasneje prevzele simbole jaguarja, pernate kače in drugih bogov, ki se prvič pojavijo pri Olmekih. Življenjsko območje Olmekov je bilo sicer relativno majhno in je merilo nekako 200 x 80 kilometrov, vendar pa je bilo zaznati njihov vpliv daleč naokoli (do pacifiške obale na jugu), ker so imeli široko razvejano trgovsko mrežo.

OLMEŠKE GLAVE

MEGALITSKE GLAVE

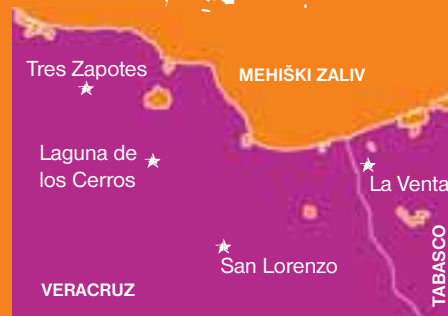
Velikanske glave so najbolj znan objekt iz tega obdobja. Poleg ogromnih oltarjev so jih našli blizu piramid v mestu La Venta (ki naj bi takrat imelo okoli 18.000 prebivalcev) in v bližini mesta San Lorenzo, nekaj pa tudi v drugih mestih na tem področju. Do sedaj je bilo odkritih 17 velikih bazaltnih monolitnih glav, največja med njimi meri v višino več kot 3,5 metra in tehta krepko čez 20 ton.

Še danes ni znano, kako so te velike bazaltne bloke transportirali z več kot 80 km oddaljenih hribov (Tuxla), kjer je najbližje nahajališče bazalta. Najbolj begajoči pa sta sama pojava in izgled ljudi, ki so upodobljeni na teh monolitih. Zelo široki obrazi s potlačenim nosom precej spominjajo na afriške ljudi – od tod tudi teorije, da naj bi bile to podobe Afričanov. Po vsej verjetnosti sicer predniki Olmekov niso prišli neposredno iz Afrike, temveč so se od tam preseljevali v Azijo, iz severne Azije pa so okoli 15.000 let pr. n. št. preko današnjega Beringovega zaliva (kjer je bilo takrat še kopno) migrirali v Severno Ameriko in se potem razselili po obeh Amerikah.

IZUMILI IGRO Z ŽOGO?

Prvotno so bili znanstveniki mnenja, da naj bi te glave predstavljale podobe velikih voditeljev ali kraljev, z najdbo gumijastih žog in igrišč za igro z žogo pa so se pojavile teorije, da naj bi te glave predstavljale portrete slavnih igralcev igre z žogo ali kraljev, ki so se pojavili na takšnih prireditvah. To teorijo potrjujejo tudi trakovi na olmeških glavah, ker so podobni nekakšnim zaščitnim čeladam. Verjetno je bila igra z žogo ena njihovih glavnih družbenih dogajanj, najboljše igralce pa so častili kot junake.

Dobro je znano, da so imeli Maji v vseh večjih

mestih velika igrišča za igro z žogo in da je imela igra tudi velik verski značaj. Ni pa znano, da oni niso izumitelji tega načina zabave, saj so Olmeki to igro poznali že dolgo pred njimi.

Večino spomenikov, megalitskih glav in oltarjev na področju La Vente so preselili v muzejski park v mesto Villahermosa, ker so zaradi črpanja in predelovanja nafte na tem področju zgradili rafinerije ter uničili skoraj vso zemljo, tako da so ustavili tudi večino arheoloških izkopavanj. Nafta ima kot vedno prednost pred že tako redkimi ostanki preteklosti, ki nam lahko razkrijejo naše prednike in naš izvor. Prav ostanki Olmekov nam omogočajo, da lahko potegnemo kar nekaj vzporednic z več kot 3500-letno preteklostjo in današnjimi časi, ko se večina stvari poleg politike vrti okoli žoge, včasih pa tudi zaradi žoge. In kaj imamo skupnega s Srednjo Ameriko tistega časa? Poleg kompleksno organiziranega urbanega življenja, astronomije in matematike so nam Olmeki zapustili tudi igro z gumijasto žogo in verjetno med prvimi ustvarili športne legende.

- ★ www.crystalinks.com/olmec.html
- ★ http://en.wikipedia.org/wiki/La_Venta
- ★ www.ancientscripts.com/epiolmec.html

Letos?

KJE SI BIL PA TI

NA MORJU? V TOPLICAH? V TUJINI? NA SPLETNI STRANI www.euro26.si SMO OBISKOVALCE DO KONCA MAJA SPRAŠEVALI, KAKO IN KJE PREŽIVLJAJO POLETNE POČITNICE.

Na anketo se je odzvalo 585 mladih, večina, kar dobrih 78 %, pa je bila deklet. Odgovori nam bodo v veliko pomoč pri pripravi novih ugodnosti za imetnike kartic EURO<26 doma in v tujini. In kakšni so rezultati?

Z EURO<26 NA PORTUGALSKO!

Kartice EURO<26 so veljavne v 41 državah, zato nas je zanimalo, ali mladi imetniki koristite popuste na potovanjih v tujini. Presenetljivo je, da je več kot polovica anketiranih odgovorila, da kartice v tujini še ni koristila. Po Evropi pa je na voljo več kot 100.000 EURO<26 popustov! Torej, odsurfaj na www.euro26.org in si na naslednjem potovanju privošči več.

Najpopularejša EURO<26 država je **PORTUGALSKA**, kjer so imetniki koristili popuste za prevoze z vlakom in za obisk galerij, muzejev. Sledi Španija s popusti pri prevozi in znamenitostih. Priljubljen je tudi popust za nakup vozovnic **RAILPLUS** - s kartico SŽ-EURO<26 (www.euro26.si/SZeuro26), in sicer med Slovenijo in Nemčijo, Avstrijo ter Hrvaško.

KAJ PA DENAR IN ZAVAROVANJE?

Največ anketirancev na potovanju uporablja zdravstveno **ZAVAROVANJE Z ASISTENCO** v tujini, takoj za tem pa sledi evropska kartica zdravstvenega zavarovanja, ki jo je moč dobiti brezplačno. Mladi se razmeroma pogosto odločajo tudi za nakup zavarovanja odpovedi turističnega potovanja.

In s kakšnimi plačilnimi sredstvi največkrat plačujete na potovanjih? Skoraj 92 % mladih uporablja v glavnem **GOTOVINO**.

KJE IN KAKO PREŽIVETI POČITNICE?

Čas med poletnimi počitnicami anketiranci preživljajo različno. Delo v tujini letos ni bilo priljubljeno, tudi na tabore v tujini se je odpravilo malo mladih (6 %). Za študij je poletje izkoristilo slabih 8 % anketirancev. Skoraj enakomerno (po 20 %) pa ste odgovarjali, da poleti čez teden delate, vikende pa preživljate na morju/v hribih ter da je poletje čas za daljše potovanje v lastni režiji ali za kak turistični aranžma za teden ali dva. Kar 25 % pa jih je bilo pred poletjem še **BREZ NAČRTOV**.

NA POTOVANJE V LASTNI REŽIJI

Na vprašanje, s kakšnim prevoznim sredstvom se odpravite na potovanje, je skoraj polovica anketirancev odgovorila, da **Z AVTOM**. Verjetno ste to tisti, ki se odpravljate na bližnjo Hrvaško in tisti, ki ste počitnice izkoristili za delo med tednom in kratke predaha med vikendi. Slaba četrtina anketirancev se bo poslužila letala, tudi vlaka.

Velika večina, kar 69 % anketirancev, je odgovorila, da **POTUJE V LASTNI REŽIJI**. Organizacijo potovanja prepusti agenciji dobrih 21 % vprašanih, slabih 10 % pa počitnice preživlja v okviru družinskega potovanja.

Daleč največ anketirancev se na potovanje odpravi ali **S PARTNERJEM ALI S PRIJATELJI** - nekaj več kot 40 %. Dobrih 7 % vprašanih potuje s starši, samo 4 % anketirancev pa se na potovanje odpravijo sami.

REZERVACIJA HOSTLOV

Na spletni strani www.euro26.si je na voljo on-line rezervacija prenočišč po svetu - **HOSTELWORLD**. Rezervacija je za vse, ki to storijo prek naše spletne strani, brezplačna. Zato nas je zanimalo, kako poiščete prenočišča. Velika večina, 44 %, je odgovorila, da **PREKO INTERNETA**, 22 % pa jih najde prenočišče prek turističnih agencij. Veliko se jih za prenočišče odloča tudi po priporočilu prijateljev (16 %) ali pa prenočišče poišče na kraju samem. Skoraj 20 % anketirancev se je HostelWorlda že poslužilo, velika večina pa tega sistema rezervacije hostlov še ni uporabila. Ena desetina pa jih še ne ve, kaj HostelWorld ponuja - če si tudi ti med njimi, se lahko o prednostih enega največjih on-line imenikov prenočišč na svetu prepričaš na www.euro26.si/hostelworld.

NA HRVAŠKO V APARTMA

Ker bi imetnikom kartic EURO<26 radi ponudili čim boljše popuste, nas je zanimalo, kje na Hrvaškem največkrat prenočujete. Dobra polovica vprašanih prenočuje **V APARTMAJIH ALI ZASEBNIH SOBAH**, 27 % jih gre v kamp, v hostlih pa na Hrvaškem prenoči le slaba 2 % anketirancev.

In kateri del Hrvaške je najatraktivnejši za mlade? Po odgovorih sodeč je daleč najbolj priljubljena **JUŽNA DALMACIJA** (65 %). Z 12 % ji sledi Istra, blizu sta tudi severna Dalmacija in Kvamer.

In kako si se na počitnicah imel ti? Svoje poletne fotke lahko objaviš v galeriji na www.euro26.si in pokažeš, kaj se ti je dogajalo ...

Ne kot vsaka.

foto: Pablo Montañez

Polona (27 let, kajtarka)

Zjutraj vstanem in najprej preverim, če kaj piha.

Uffff, bele pence na morju pomenijo samo eno - poti nazaj ni. Istočasno občutim metuljčke v trebuhu in

vem, da me čaka pravi adrenalinski izziv. Kljub nevzdržnemu strahu, o katerem nočem, niti ne smem razmišljati, pakiram stvari v torbo in hitim.

Medtem že opazim par kajtarjev, ki so očitno veter opazili že pred mano. Fantje mi pomagajo pri opremi in trenutek, ko se bom podala v vodo, se nevzdržno bliža.

Čez nekaj minut že pripravljam kite-board in se sproščam. Še zadnjič v mislih ponovim inštruktorjeve besede in še preden se zavem, že šibam. Adrenalin po žilah požene še sila, ki me premika! Občutek je nepopisljiv! Vidim, da je bil strah popolnoma odveč. Jaz to znam. Itak! V tem trenutku ne potrebujem ničesar drugega.

NAŠE POTREBE PO MOBILNOSTI IZ DNEVA V DAN NARAŠČAJO: PELJATI SE MORAMO V ŠOLO, OD ČASA DO ČASA ITI NA POČITNICE, SKOČITI NA KAKŠNO ZABAVO ALI SE RAZVAJATI Z NAKUPOVANJEM. VSE BI BILO LEPO IN PRAV, ČE LE NE BI VELIK DEL NAŠE MOBILNOSTI ZA SEBOJ PUŠČAL STRAHOTNIH OKOLJSKIH ODTISOV.

Motoriziran promet v Sloveniji dnevno povzroči nastanek okoli 140 ton emisij CO, 100 kg svinca, več kot 10 000 ton emisij CO₂, 70 ton NO_x in 4 tone SO₂! Problematičen je porast rabe avtomobila. Avtomobil nam v reklamah predstavljajo kot neomejeno svobodo premikanja. Toda takšna slika mobilnosti je varljiva, saj vse pogostejše stojimo v zastojih in se ne premikamo. Razen tega so stroški ogromni: če seštejemo amortizacijo avtomobila, zavarovanje, davke, popravila in gorivo, pridemo pri povprečnem avtomobilu na kakšnih 2000 EUR letno. Ta avtomobil uporabljamo v povprečju pol ure na dan, preostanek časa je avtomobil nemobilen in zaseda prostor. V polovici primerov avtomobil uporabljamo za vožnje, krajše od 5 km, kar je razdalja, ki jo zlahka prekosarimo ali celo prepešavimo!

V PORTOROŽ NA KAVO?

Promet prispeva okoli petino toplogrednih plinov, ki uničujejo naše podnebje. Če želimo ravnati odgovorno in spoštovati gospodarske, socialne in naravne omejitve ter upoštevati potrebe prihodnjih generacij, se moramo nad svojo mobilnostjo krepko zamisliti. V ceno prevoza niso vključeni stroški, ki nastanejo z onesnaževanjem ozračja, zato svojim zanamcem dobesedno krademo njihovo pravico do čistega zraka, stabilnega podnebja in neokrnjenega naravnega prostora. Razen tega ima promet še številne druge nezaželene stranske učinke, kot so hrup, zastoji ali zdravstvene težave. Potovanje z avtom iz Ljubljane v Portorož zgolj na kavo je s tega vidika neodgovorno, predvsem pa ni pravično do naših zanamcev. Seveda ne gre za to, da se povsem odpovemo mobilnosti, temveč jo nekoliko omejimo ter predvsem zamenjamo svoje navade in prevozna sredstva.

TRAJNOSTNA MOBILNOST

KAJ LAHKO SAMI NAREDIMO

Trajnostna mobilnost pomeni zagotavljanje učinkovite in enakopravne mobilnosti za vse, ob minimalnih nezaželenih stranskih učinkih. Z drugimi besedami: zadovoljiti potrebe vseh ljudi po mobilnosti in obenem zmanjšati promet. Za to obstaja kar nekaj načinov.

- ★ Prvi korak k trajnostni mobilnosti je zmanjšati svojo potrebo po mobilnosti. Ali je res nujno, da oblačila kupujemo npr. v Trstu, Celovcu ali kje še dlje? Ali so enotedenske počitnice npr. v Aziji vredne onesnaževanja, ki ga povzroči letalski prevoz? Ali se za eno kavo splača voziti iz Ljubljane na Obalo? Preden se podamo na pot, poskušajmo najprej ugotoviti, ali res ni drugega načina za zadovoljitev teh potreb.
- ★ Naslednji korak v smeri trajnostne mobilnosti je uporaba kolesa. Kolo je optimalno prevozno sredstvo za premagovanje kratkih in daljših relacij. Ne povzroča emisij in zahteva mnogo manj prostora v primerjavi z drugimi prevoznimi sredstvi. Kolesarjenje ima lahko več koristi: nižji stroški za prevoz, manj zastojev, večji neodvisnost in dostopnost, redna rekreacija in boljše zdravstveno stanje.
- ★ Tretji korak je raba javnega prevoza. Zaradi neakovostnega ali celo neobstoječega javnega potniškega prometa je v Sloveniji več kot tri četrtine zasebnih potovanj opravljenih z avtomobilom. Naloga vseh nas je, da podpiramo posodobitev sistema javnega

prevoza. Usedimo se na vlak ali avtobus za pot v šolo ali na faks, pojdimo na izlet ali počitnice z javnim prevozom, naučimo se kombinirati osebni prevoz z javnim in – seveda – zahtevajmo od svojih politikov, da oblikujejo kakovosten javni prevoz.

- ★ Četrti korak je nakup lokalno proizvedenih dobrin. Kilometri poti, ki jih blago prevozi, da se pripelje do naših trgovin, pa tudi kilometri, ki jih mi sami prevažimo, da se pripeljemo do trgovin, se lahko 'prevedejo' v veliko porabo energije, onesnaženje, zastoje, zdravstvene težave in prometne nesreče. Zato se pri nakupu vedno pozanimajmo, po kakšni poti je izdelek prišel do police. Če je le mogoče, izberimo izdelek, ki je izdelan lokalno.
- ★ Ker pa se nekateri jeklenemu konjičku kar težko odpovedo ali pa so zaradi pomanjkanja javnega prevoza ali narave svojega dela vezani na rabo avtomobila, je peti korak omejitev avtomobilskih izpustov. To se lahko naredi bodisi z učinkovitim vozilom bodisi z učinkovito vožnjo. Ker na tem mestu ni prostora za predstavitev številnih nasvetov za učinkovito vožnjo, vas vabimo k ogledu strani www.focus.si (poglavje Mobilnost).

Od 16. do 22. septembra 2007 se bodo v okviru evropskega tedna mobilnosti nekatera središča mest in krajev po Sloveniji spremenila v vrelišča živahnih dejavnosti, katerih namen je utišati promet in vrniti ulice ljudem. Na voljo bodo delavnice, predstave, drugi brezplačni dogodki in nagrade.

- ★ www.mobilityweek.eu
- ★ www.dba.mop.gov.si

TEDEN MOBILNOSTI Z VLAKOM

Avstrijske in Slovenske železnice bodo ob Evropskemu tednu mobilnosti ponudile posebej ugodne vozovnice. Vsi potniki, ki se bodo v času od 16. do 22. septembra 2007 odločili potovati v Avstrijo, bodo lahko kupili vozovnico s kar 50 % popustom za vožnjo po progah obeh železniških uprav. Ugodnost velja za povratna potovanja z vsemi vrstami vlakov (1. ali 2. razred), razen s posebnimi. Na Slovenskih železnicah se vozovnice prodajajo v PIC-ih in Info centrih (Ljubljana, Maribor, Celje, Koper). Informacije o voznem redu dobiš na www.slo-zeleznice.si ali na potnik.info@slo-zeleznice.si. Gradec, Dunaj, Salzburg in ostali, tudi manj znani kraji, te čakajo - izkoristi priložnost za izlet!

PERU, VELIKA OBMORSKA DRŽAVA V JUŽNI AMERIKI, POSTAVLJENA NA TEMELJIH STAREGA INKOVSEGA IMPERIJA. TAKO KOT V MNOGOKATERI DRŽAVI PA TUDI V TEJ NI VSE TAKO KOT NA PRIJAZNEM POKRAJINSKEM AKVARELU. KJER SO LJUDJE, JE TUDI REVŠČINA. KJER JE REVŠČINA, JE BOJ ZA PREŽIVETJE. KJER JE BOJ ZA PREŽIVETJE, JE IZKORIŠČANJE ŠIBKEJŠIH. ŠIBKEJŠE SO V TEM PRIMERU, MED MNOGIMI DRUGIMI, "NEVIDNE DEKLICE".

To so dekleta, ki so jih socialne razmere prisilile, da so v zgodnjem otroštvu zapustile podeželske domove in odšle v večja mesta s trebuhom za kruhom. Pogosto se zaposlijo kot hišne pomočnice, varuške, čistilke in podobno. Ker poznajo samo avtohtoni jezik podeželja in ne razumejo špansko, ne poznajo svojih pravic in so hitro tarča izkoriščanja, spolnega, fizičnega in verbalnega. Pogosto pridejo brez dokumentov in zato ne morejo v šolo, tiste redke, ki jim uspe priti v izobraževalni sistem, pa so deležne opustošenega programa večernih šol in pomanjkanja časa za učenje, saj ga delodajalci redko odobrijo.

OTROŠTVO V KUHINJI

V Peruju takšna usoda doleti 5 % vseh mladih deklet. Glede na to, da je država velika, je takšnih otrok veliko. Pravzaprav okrog 560.000 (raje več kot manj, podatek ni ravno svež). Ena izmed njih je bila tudi Josefina Condori Quispe. Rojena je bila v siromašnem Patambucu v južnem Peruju. Po smrti očeta je z osmimi leti zapustila dom in odšla k sorodnikom v Limo, kjer je delala kot služkinja in varuška. Njen bratranec se ni obnašal prav nič sorodniško in zato Josefina ni bila deležna pravega otroštva in izobrazbe, bila je le še ena delavka več. Pri dvanajstih ga je vendarle uspela prepričati in šla v šolo. Diplomirala je pri štiriindvajsetih letih. V tem času je delala pri mnogih družinah, marsikatera jo je izkoriščala.

JOSEFININ BOJ

Njen boj proti zlorabi deklic se je začel pri osemnajstih, ko se je začela udeleževati sestankov skupine domačih delavk. Z leti je razvila lastne programe za pomoč in pomagala pri ustanovitvi CAITH-a (center za pomoč delavkam v Cuscu). Josefina je iz lastne izkušnje razvila idejo, kako pomagati ljudem z njeno usodo. Ustanovila je dom, ki pripravlja dekleta na prihodnost, jim omogoča izobrazbo, zdravstveno oskrbo in delovne izkušnje. Zatakne pa se že na začetku. Za obiskovanje šole dekleta potrebujejo dokumente. Ker se mnoge ne spomnijo, kje živijo ali kako se pišejo, je to včasih zahtevna naloga. Josefina jih pogosto spremlja in jim pomaga poiskati dom. Vrnitev v domačo vas je zanje spodbudna, četudi tam ne morejo ostati. Poleg tega Josefina stopi v stik z lokalnimi veljaki, ki ji pomagajo pri nadaljnjem iskanju identitet nevidnih deklic. Ko imajo deklice dokumente, se začnejo udeleževati jutranjega izobraževanja. Popoldan se vrnejo v dom, kjer preživijo ostanek dneva ob opravljanju vsakodnevnih aktivnosti, bodisi pranju perila, igranju, gledanju tv ... Poleg tega se usposablja za opravljanje domačih opravil, kar je dobrodošlo pri iskanju službe.

changemakers: JOSEFINA in "nevidne deklice"

Josefina spodbuja udeležbo deklet na narodnih in mednarodnih dogodkih na temo otrok delavcev. V Peruju že obstaja gibanje, ki se zavzema za njihove pravice, vendar se je do nedavnega ukvarjalo z veliko bolj osvetljeno problematiko dečkov s ceste, nevidne deklice pa so ostajale v ozadju. S pomočjo njihovega sodelovanja Josefina organizira lastne dogodke, forume in kampanje ter tako o izkoriščanju nedoraslih deklic seznana javnost, institucije za pomoč otrokom in vlado.

OD KJE PA FINANCE

Dokler ne najdejo službe, dekleta delajo v CAITH-ovem hotelu, poleg tega pridobivajo razne delovne izkušnje še v manjši pekarni in pralnici. Pekarna in pralnica, tako kot hotel, služita tudi za financiranje programa za pomoč nevidnim deklicam. Josefina zaposluje dekleta, ki so predana projektu, da ji pomagajo zbujati javno zavest o zlorabi otrokovih pravic, širiti njeno dejavnost in zbirati podporo ter sredstva. Josefina Condori Quispe je zagovornica človekovih pravic. Je edina, ki se je v Peruju začela ukvarjati z nevidnimi deklicami. Je tista, ki opozarja na prepogost pojav otroškega dela in pritiska na javnost, naj bolje ščiti "nevidno skupnost". Njen projekt je bil leta 2000 izbran v organizaciji Ashoka. Josefina je 'changemaker'.

- ★ www.ashoka.org/node/3729
- ★ www.travelchannel.co.uk/ontv/programmeAtoZ/pioneers.htm
- ★ <http://news.nacla.org/2007/04/24/help-wanted-domestic-workers-in-peru>
- ★ www.antislavery.org (childlabour)

Serge: "ZAME JE BILA ODDAJA prošnje za azil loterija"

intervju: SERGE IN ALEKSEY

NIHČE IZMED NAS SI NE ŽELI BITI BEGUNEC V TUJI DEŽELI. PA VENDAR SE TO LAHKO ZGODI VSAKOMUR. NA SVETU JE VEČ 10 MILIJONOV BEGUNCEV IN DRUGIH NA SILO RAZSELJENIH LJUDI. ZA BEGUNCE ZAPUSTITI DOM NI PROSTOVOLJNA IZBIRA, TEMVEČ SE, IZGNANI IZ SVOJIH VASI IN MEST TER LOČENI OD SVOJIH DRUŽIN ZARADI KONFLIKTOV ALI PREGANJANJA, PRESELJUJEJO ZARADI ISKANJA VARNOSTI. VEČINOMA SE NIKOLI VEČ NE MOREJO VRNITI DOMOV. IN MED NJIMI SO TUDI MLADI IN OTROCI. V NAŠI VSAKDANJI RUTINI NA TO POGOSTO POZABLJAMO IN PRESLIŠIMO ZGODBE BEGUNCEV. TOKRAT BOMO PREDSTAVILI DVE TAKI ZGODBI.

SERGE, 19-LETNI BEGUNEC DOMA IZ KAMERUNA, LETOS PREŽIVLJA ŽE TRETJE LETO V SLOVENIJI. KO JE ODŠEL IZ AFRIKE, NI VEDEL, KAM GA BO ZANESLO. PRED TEM NI NIKOLI SLIŠAL ZA SLOVENIJO. PRAVI, DA SI GLEDE SLOVENIJE IN ŽIVLJENJA TUKAJ NI DELAL NIKAKRŠNIH ILUZIJ.

”Če nekaj pričakuješ, si potem zelo razočaran, če se ne uresniči. Zame je bila oddaja prošnje za azil loterija. Prva stvar, če se želiš uspešno vključiti v družbo, je, da se naučiš jezika in komunikacije. Če želiš neke živeti, se moraš seveda znati sporazumeti s ljudmi.”

Vendar pa to ni tako enostavno. Serge je potožil, da je slovenski jezik popolnoma drugačen od njegovega in po vrhu še zelo težaven. Meni, da v Sloveniji ni dovolj dobro poskrbljeno za učenje jezika. Opozoril je na razliko med slovenskimi učenci, ki imajo v šoli vsak dan na urniku slovenski jezik, medtem ko imajo begunci na voljo zgolj 300 ur, da se sploh naučijo osnov.

DRUGA TEŽAVA PA JE NAJTI STANOVANJE. VEČINA STANODAJALCEV ŽELI DOBITI DENAR VNAPREJ, MEDTEM KO SO BEGUNCI DENARNE POMOČI DELEŽNI ŠELE PO VSELITVI.

”Pomemben del integracije je, da imaš prostor za spanje ... da greš domov in lahko premišljuješ. Že vam je težko najti stanovanje, kaj šele meni.”

Stanovanja si ni našel sam, pomagali so mu na Slovenski filantropiji. Do njega pa je prišel zgolj po srečnem naključju, saj lastnica stanovanja ni oddajala, vendar se je odločila, da mu priskoči na pomoč. Svojo stanodajalko zelo spoštuje in pravi, da ni veliko takih ljudi. Pravi tudi, da je razumevajoča in ga nikoli ne priganja, da pohiti s plačilom. Denarja namreč ne dobi vedno dovolj zgodaj.

SLOVENCISIMO RAVNO ODPRT NAROD, TUDI NISMO VAJENI VIDEVATI TEMNOPOLTIH OSEB, VENDAR NAS PRI TEM RAZUME.

”Ste iz nekdanje Jugoslavije in od razpada je minilo zgolj 20 let. Potrebujete čas, da se privadite novemu sistemu in postanete bolj odprti. Kadar me ljudje vidijo, me gledajo postrani, nekateri se celo bojijo, da jim bom kaj storil. Vendar jih razumem, saj nas nikoli niso videli. Razen v filmih, pa še tam smo predstavljeni kot morilci ali preprodajalci, zato si nas tudi večina predstavlja tako.”

KLJUB TEMU GA NE MOTI, ČE LJUDJE STRMIJO VANJ.

”Zaradi tega mi ni neprijetno. Sem nogometni igralec in vem, da me ljudje morajo gledati. Vem pa, da je vam zelo neprijetno, če kdo gleda vas. Takoj se sprašujete: Zakaj me pa sedaj ta gleda?” Drugače pa nima kakšnih posebno negativnih in neprijetnih izkušenj.

NJEGOVA NAJVEČJA LJUBEZEN JE NOGOMET. USNJENA ŽOGA JE ODIGRALA POMEMBNO VLOGO PRI NJEGOVEM VKLJUČEVANJU V DRUŽBO, SAJ JE TAKO SPOZNAL MNOGO PRIJATELJEV.

”Moje sanje so, da postanem profesionalni nogometaš. Igranje nogometa me zares razveseljuje, zaradi njega se ne počutim osamljenega.”

ŽAL PA V SLOVENIJI ZGOLJ Z BRANJEM ŽOGE NI MOGOČE PREŽIVETI.

”Klubi te kontaktirajo samo, če hočejo sebi dobro. Ne zanima jih igralec – kje živi, kaj je, kako preživi ... Vse, kar jih zanima, je, kako se igralec obnese na igrišču.”

DRUGE ZAPOSLOTITVE TA TRENUTEK NIMA. PREŽIVLJA SE Z DENARJEM, KI GA DOBI OD SOCIALNE POMOČI. DRUGO LETO NAMERAVA PRIČETI S ŠTUDIJEM. ŽELI SI ŠTUDIRATI PSIHLOGIJO.

”Prijatelj me je posvaril, da je študij zelo zahteven, ampak to še ne pomeni, da je nemogoče. Res si želim biti psiholog. Rad bi se pogovarjal z ljudmi in jih razumel.”

Vendar pa ga pred sprejemom na fakulteto čaka še ena ovira – pridobiti mora zdravniško potrdilo. Pred kratkim je bil pri zdravniku, vendar zaradi dolge čakalne dobe ni prišel na vrsto. Pravi, da zdravnike in ostalo bolniško osebje bolj kot ljudje zanimajo papirji in ostala birokracija.

DRŽAVA PO NJEGOVEM NIMA DOVOLJ POSLUHA ZA BEGUNCE.

”Ljudje, ki predstavljajo vašo državo, se ne zavedajo, kako je brez hrane in strehe nad glavo. Tega se ne zavedaš, dokler nisi sam del tega.”

ALEKSEY JE 34-LETNI BEGUNEC IZ UZBEKISTANA, OD KODER JE POBEGNIL PRED ŠTIRIMI LETI. SPRVA SE JE PODAL V RUSIJO, KJER JE OBISKAL TURISTIČNO AGENCIJO. ZANIMALO GA JE, V KATERO DRŽAVO LAHKO ODPOTUJE KOT TURIST. IN TAKO JE POVSEM LEGALNO ODPOTOVAL V SLOVENIJO IN TU ZAPROSIL ZA AZIL.

”Zadnje leto pred pobegom iz moje države je bilo res težko. Izgubil sem vse. V Sloveniji sem se sprva samo sproščal in nisem mislil na preteklost. Ko imaš za seboj tako izkušnjo, lahko bolj pozitivno gledaš v prihodnost.”

TU SE NE POČUTI OGROŽENEGA.

”Tukaj je toliko kriminala kot v raju. Ponoči se lahko odpravim kamorkoli, v Vevče, Fužine ali na Dolgi most, povsod je mirno, medtem ko je v moji deželi zelo nevarno.”

POVEDAL JE, DA NE OPAZI VELIKE KULTURNE RAZLIKE, ZATO SE MU NI BILO TEŽKO PRILAGODITI NAŠEMU NAČINU ŽIVLJENJA. VČLANIL SE JE V JUDOVSKO SKUPINO, KI IGRA POMEMBNO VLOGO PRI NJEGOVU INTEGRACIJI V DRUŽBO, TAM PA JE SPOZNAL TUDI VELIKO PRIJATELJEV.

”Družimo se ob vseh praznikih, skupaj gremo na morje in na festivale, skupaj praznujemo novo leto.”

Za Slovence pravi, da ”so razumevajoči, prijazni in prijateljski, ampak malo preveč zaprti.”

PO NJEGOVEM MNENJU JE ZA USPEŠNO INTEGRACIJO KLJUČNO ZNANJE JEZIKA. TEČAJ OBISKUJE ŠELE ZADNJA DVA MESECA, NANJ PA JE MORAL ČAKATI KAR TRI MESECE. ZNANJE JEZIKA POTREBUJE, TUDI ČE SE ŽELI VPISATI V ŠOLO.

”Dokler nisem imel statusa, se nisem mogel učiti jezika na tečaju, zato sem se pogosto pogovarjal s prostovoljkami v azilnem domu. Svetovalka na zavodu za zaposlovanje mi je predlagala, naj se vpišem v kakšno poklicno šolo, na primer v šolo za servisiranje računalnikov, kar sem počel tudi pred prihodom v Slovenijo.”

Pri iskanju stanovanja so mu priskočili na pomoč na Slovenski filantropiji in mu omogočili, da je pri njih lahko pregledoval oglase in brezplačno uporabljal telefon in internet. Dejstvo, da je tujec, mu ni predstavljalo večjih težav pri iskanju stanovanja. Težava je v začasnem in stalnem prebivališču. Kot begunec mora nujno navesti stalno prebivališče,

medtem ko večina stanodajalcev stanovanje raje ponudi tistemu, ki ga bo prijavil kot začasno prebivališče.

KO JE KONČNO PRIŠEL DO STANOVANJA, SE JE POJAVIL DRUG PROBLEM.

”Prva dva meseca je potrebno plačati vnaprej. Center za integracijo mi ne more denarno pomagati brez pogodbe, jaz pa ne morem dobiti pogodbe, če nimam denarja – to je začaran krog.”

TEŽAVE NASTAJAJO TUDI, KER NIMA ZDRAVSTVENEGA ZAVAROVANJA, AMPAK LE POTRDILO, DA BO STROŠKE ZDRAVLJENJA POVRNILO MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE (MNZ). ZOBOZDRAVNIK GA JE ODSLOVIL, KER MU MNZ MENDA NAZADNJE NI POVRNILO STROŠKOV ZDRAVLJENJA, ZATO SE JE ODLOČIL, DA BEGUNCEV NE BO VEČ SPREJEMAL.

”Najslabše je pri zdravstvenem zavarovanju in denarni pomoči. Trenutno ne morem delati, ker jezika ne obvladam dovolj dobro. Od socialne pomoči pa dobim le dobrih 300 evrov. Polovico plačam za stanovanje, 170 evrov pa gre za hrano in ostale stroške, kar je res težko.”

OMENIL JE, DA JE AVSTRALSKA VLADA POVSEM DRUGAČE POSKRBE LA ZA NJEGOVEGA PRIJATELJA, KI JE ZBEŽAL TJA.

”Ima psa in vlada mu je mesečno za njegovo vzdrževanje plačala 300 evrov. Pa sem mu rekel, ali se zaveda, da jaz prejmem toliko denarja kot njegov pes?”

TRENTUTNO NI ZAPOSLEN, VENDAR JE PRIJAVLJEN NA ZAVODU ZA ZAPOSLOVANJE.

”Če si tujec in ne govoriš dobro slovensko, se lahko zaposliš samo kot čistilec, vzdrževalec ali kaj podobnega, kjer ne govoriš veliko.”

POLEG TEGA GA SKRBI, KER JE TAKŠNO DELO ZELO SLABO PLAČANO, SLABŠE OD SOCIALNE PODPORE, KI JO PREJEMA SEDAJ.

”Zelo dobro bi bilo, če bi lahko delal tako kot študenti. Lahko bi delal nekaj ur na dan in ne bi izgubil denarne pomoči, ki jo prejemam. Tega seveda ne bi počel celo življenje, samo začasno, ker se moram učiti.”

Pravi, da želi nekaj narediti iz sebe. ”V moji državi sem bil nekdo,” tu pa mora zopet začeti na dnu. V naslednjih letih želi končati šolo, si poiskati delo in se vpisati na fakulteto. Njegove sanje so, da bi nekoč ustanovil svoje podjetje. Zanima ga predvsem internet, ”ker je v Sloveniji to področje še v povojih in imam tako prostor, kjer lahko začnem.”

PRIDRUŽI SE PROSTOVOLJKAM IN PROSTOVOLJCEM!

Bi rad spoznal zanimive kulture, jezike, navade, običaje, predvsem pa ljudi? Bi rad beguncem in prosičcem za azil pomagal pri vključevanju v slovensko družbo? Pridruži se prostovoljkam in prostovoljcem **SLOVENSKE FILANTROPIJE!**

Beguncem in prosičcem za azil lahko pomagaš pri njihovem šolskem delu, jih učiš slovenščino, greš skupaj z njimi na izlete, na bazen, v kino, z njimi ustvarjaš na različnih delavnicah, se pogovarjaš in zabavaš.

Pokliči na 01 430 12 88 ali piši na info@filantropija.org ali se oglasi na Slovenski filantropija, Poljanska cesta 12, Ljubljana.

BODI TAM, KJER SE KAJ PROSTOVOLJSKEGA DOGAJA!

Aleksey:

”TUKAJ JE TOLIKO KRIMINALA kot v raju”

ZVLJENJA za 4 dcl

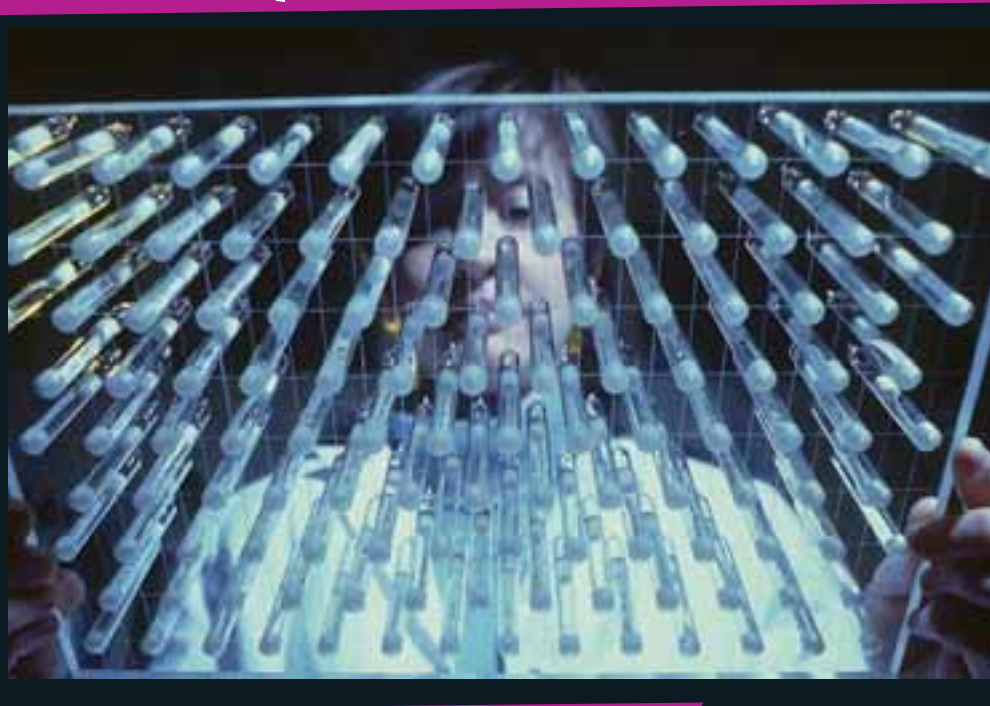
TE KDAJ ZAGRABI, DA BI STORIL NEKAJ, KAR TI SICER NE BI PRINESLO NOBENE PRAKTIČNE KORISTI, BI PA KORISTILO KOMU DRUGEMU? SE KDAJ SPREHAJAŠ MIMO FILANTROPSKIH OGLASOV IN RAZMIŠLJAŠ, KAKO BI TUDI SAM DAROVAL DENAR, A KAJ, KO JE TVOJ ŽEP PREPLITEV? OBSTAJA OBLIKA ČLOVEKOLJUBNE POMOČI, KI TE BO STALA LE NEKAJ ČASA IN MALCE POGUMA. IN BREZ KATERE NAŠE ZDRAVSTVO NE MORE.

Govorim o krvodajstvu, ki pomeni veliko pomoč bolnim in poškodovanim in je tudi nikoli ni preveč – za eno srčno operacijo je potrebnih 6 krvodajalcev. In za darovalca je tako rekoč brezplačna in zelo preprosta. Možnosti sta dve: ali se priključiš razpisani krvodajalski akciji (prireja jih Rdeči križ Slovenije – www.rks.si) v tvojem kraju, na tvoji šoli ali celo delovnem mestu, ali pa primeš pod roko par prijateljev in se sami odpravite na Zavod RS za transfuzijsko medicino (www.ztm.si). Pogoj za krvodajalstvo so zdravje, polnoletnost (vendar manj kot 65 let) ter teža nad 50 kil. Pred odvzemom je pomembno tudi, da popiješ dovolj tekočine in poješ nemasten obrok hrane.

SHUJŠAJ 4 DEKAGRAME TAKOJ!

Ko si zbral pogum in se našel na ZTM-ju, se moraš najprej registrirati. Zapišejo si tvoje podatke in ti izdajo papir z njimi, ki te nato spremlja vse do samega odvzema, ki je šele četrti korak v celem postopku. Prvi je obisk laboratorija, kjer te zbodejo v prst in ti vzamejo 2 vzorca krvi. Prvega v treh kapljicah nanesejo na papir in ga zmešajo s pisanimi tekočinami ter tako določijo tvojo krvno skupino. Drugega prepustijo posebni aparaturi za ugotavljanje količine hemoglobina v krvi oziroma kakovosti krvi. Če imaš hemoglobina premalo, krvi sicer ne moreš darovati, vseeno pa te povabijo na pogovor z zdravnikom in malico. Če je s tvojo krvjo vse v redu, se lahko lotiš vprašalnika, kjer odgovarjaš na vprašanja o boleznih, morebitnih potovalnih okužbah in spolnih praksah, na koncu pa ti izmerijo še pritisk. Če si krvodajalec začetnik, jemlješ kakšna zdravila ali se je na tvojem vprašalniku pokazalo kako tveganje, te napotijo še na pogovor z zdravnikom. Ta se nato odloči, ali si primeren za krvodajalca ali ne. Če si, sledi še zadnji veliki korak – dejanski odvzem.

Ko se zaviješ v belo haljo in dobiš številko za odvzem, se kaj hitro znajdeš na udobnem ležalniku, z iglo v žili, in če si prav pogumne vrste, lahko opazuješ, kako ti štirje (in pol)

decilitri te dragocene tekočine odtekajo v vrečko, vmes pa so z njo napolnjene še 4 epruvetke, ki služijo testiranjem. Kri je po odvzemu predelana v krvne pripravke, ki vsebujejo posamezne sestavine krvi in plazmo. Po ključnih desetih minutah sledi le še zaslužena malica. Odvisno od tega, kje ste kri darovali, lahko njena sestavina močno niha – vse od pasulja in klobase do sadja, jogurta in sendvičev. Pa mimogrede, poleg malice v Ljubljani dobite še brezplačno parkiranje v Šempetrski parkirni hiši.

KRVODAJALSTVO V SLOVENIJI

V Sloveniji je letno opravljenih okoli 90 tisoč odvzemov krvi, na ZTM-ju pa si želijo doseči 105 tisoč odvzemov, da bi tako bolje pokrili zaloge krvi, ki trenutno (najbolj pa poleti, ko je krvodajalcev manj) opazno kopnijo. Od 1.300.000 potencialnih krvodajalcev v Sloveniji jih je dejansko aktivnih 60.000, od tega vsak približno 1,5-krat letno daruje kri. Moški kri sicer lahko darujejo 4-krat, ženske 3-krat letno. Takšna omejitev je pomembna zaradi časa, potrebnega za obnovo krvi – še posebej se pri krvodajalcih pozna znižanje zaloge železa.

Vsa kri je po odvzemu testirana za prisotnost označevalcev hepatitisa B in C, aidsa in sifilisa – v primeru, da je kateri od testov pozitiven, darovalca zaupno obvestijo in po potrebi pokličejo na odvzem vzorca krvi za ponovitev testiranja. Lahko pa se udeležiš krvodajalskih akcij.

KAJ NI FINO, KO SREDI TAKO MRZLE ZIME, DA JO KOMAJ PRENAŠAŠ, DOBIŠ V TRGOVINI SVEŽ, RDEČ PARADIŽNIK, KI KAR VABI, DA GA UGRIZNEŠ? PA OSTALA ZELENJAVA IN SADJE. RES SUPER. AMPAK KAKO JE TO MOGOČE? ČETUDI JE UVOŽENO, KAKO PREŽIVI DOLGO POTOVANJE IN ŠE VEDNO IZGLEDA SVEŽE?

GENSKI INŽENIRING

Preprosto. Temu se reče genski inženiring. To je čisto pravo igranje z jako zapletenimi geni in DNA. Tehnologija nas je pripeljala tako daleč, da se lahko rastlinam dodaja, odvzema ali spreminja gene. *Bacillus thuringiensis* (B.t.) na primer, je bakterija, ki živi v tleh in vsebuje gen za tvorbo proteinov, ki so škodljivi za določene organizme. To lastnost poskušajo uporabiti pri razvoju odpornosti gensko spremenjenih rastlin na škodljivce. V vse več rastlinah se znajdejo geni bakterij, virusov, drugih rastlin, živali in celo ljudi. Sočna rdeča jagoda na primer ne potrebuje zimske jakne, da je mraz ne gane, saj lahko vsebuje gene arktičnega morskega lista. Njam! Poveča se torej odpornost na škodljivce, herbicide, podaljša se življenjska doba, izboljša se okus ... S tem postane proizvodnja rastlin obsežnejša in donosnejša. Prvi v prodaji je bil počasi mehčajoč se paradižnik. Imel je zavrt gen za mehčanje. Največ znanosti pa je v soji, bombažu in koruzi.

PLUS IN MINUS

Pa to je enkratno. Konec lakote, pestrejša prehrana, bolj kakovostna hrana, cenejši proizvodi. V čem je trik? Nič hujšega. Razen opozarjanja strokovnjakov, da se igramo z ognjem. Vse skupaj je namreč nepredvidljivo. Takšna hrana menda lahko sproži alergijske bolezni, astmo, težave s kožo pa tudi večjo odpornost bolezni na antibiotike. Z okoljskega stališča pa je zadeva taka: rastline se nekontrolirano množijo in širijo, geni se prenašajo tudi med popolnoma različnimi vrstami. Ko gensko spremenjena koruza oprashi običajno, no, kaj se zgodi? In če so gensko spremenjene rastline odporne na herbicide, res ni potrebna previdnost pri škropljenju, saj bodo herbicidi pobili samo plevel. Torej lahko tudi pretiravamo s škropljenjem – in kar naenkrat se polje kopa v herbicidnem bazenu. Zanimivo bi bilo vedeti, kam gredo vsi herbicidi, ki na rastlini ostanejo. Menda ja ne v človeški želodček? Če se rastline oprashujejo vsepovprek, bodo odpornejši postali tudi pleveli. In prihaja Super plevel. Takoj za njim pa še Super žužki. V boj z njimi gremo z močnejšimi škropivi. In ker življenje ni kot film *Umri pokončno*, se mi močno dozdeva, da bodo zmagali žužki. Po drugi strani pa vse to ni dokazano, posledice še niso znane. Morebiti ne bodo negativne, ali pa bodo v primerjavi s cenejšo, lažje gojljivo in dostopno hrano sprejemljive. Zasluge za to gre pripisati začetnikoma genskega inženiringa, Danielu Nathansu in Hamiltonu Smithu, ki sta leta 1978 prejela Nobelovo nagrado za fiziologijo ali medicino. Dejstvo, ki mu ne gre oporekati je, da je takšna hrana rešila že mnogo življenj.

Gotovo pa bodo preživele industrije, ki so si vso to čaranje z geni izmislile. Med njimi je vodilna Monsanto, v koloni za njo pa bojda korakajo še Novartis, Astra Zeneca in podobne. Na spletni strani Monsanto piše, da je to samo ena od

GENI, MORSKI LISTI IN večno svež paradižnik

organizacij, ki pomagajo svetu pri soočanju s pomanjkanjem hrane, energije in pri ustvarjanju bolj zdrave hrane. Mogoče res. Ampak če se preko 2000 zdravnikov sprašuje o varnosti gensko spremenjene hrane, bi kazalo razmisliti o poslanstvu takšnih organizacij. In seveda se najdejo tisti, ki o tem razmišljajo. S tem mislim na Umanotero (Slovenska fundacija za trajnostni razvoj), Greenpeace in Friends of the Earth. Če pobrskaš po njihovih straneh, boš našel še marsikatero, ki strumno nasprotuje genskemu žongliranju.

OZNAČEVANJE IN VAROVALKE

V zahvalo tem organizacijam je na prodajnih policah manj oporečne hrane ali pa je vsaj prepoznavna. Zaradi neznanih učinkov so namreč v mnogih državah začeli razmišljati, da bi ljudstvu dali možnost izbire. To pa se naredi z označbo živil. Označevanje je obvezno, če proizvod vsebuje več kot 1 % določene sestavine. Hm, v brošuri Zveze potrošnikov Slovenije piše, da 60 % pakirane hrane vsebuje sojine derivate, 40 % pa koruzne. In ti lahko izhajajo iz gensko predelane koruze ali soje. No, vso srečo pri izbiranju. Dokaz, kako hitro se takšni izdelki pojavijo tam, kjer niso zaželeni, se je zgodil letošnjo pomlad. Na Nizozemskem so odkrili pošiljko koruze, v kateri je bila tudi prepovedana koruza. Kljub strogim pravilom glede označevanja in sledljivosti, ki jih je EU uvedla leta 2004, je bila to že tretja večja kršitev. Pošiljke pa prihajajo iz ZDA. Se ni za čuditi. ZDA je vodilna izmed šestih držav, v katerih se pridelava večino takšnih proizvodov.

PRED NAŠIM PRAGOM

Kot polnopravna članica EU se Slovenija sooča s polnopravnimi težavami EU. Čeden primer se je zgodil lani jeseni, ko se je v Sparu pojavil sporno obdelan ameriški dolgozrnati riž. Slovenija je sicer lansko zimo podprla Avstrijo pri prepovedi uvoza gensko spremenjene hrane in podpira tako imenovano varovalko in pravico vsake države, da se odloči za prepoved uvoza, če je mnenja, da bi organizmi škodili naravnemu okolju. Ampak ne glede na vse varovalke se gensko spremenjena hrana nenadzorovano širi in je verjetno že pri nas. Če je na svojem krožniku ne želiš, ti želim vso srečo pri lovu na gensko nespremenjene rastlinske primerke. Sicer pa ne skrbi, posledice "neškodljive" gensko spremenjene hrane se bodo pokazale šele dolgoročno. No, pa dober tek!

- ★ www.gmo-compass.org/eng/safety/environmental_safety
- ★ www.whyybiotech.com
- ★ www.agbioworld.org
(newsletter / archive: Dec 13, 2000)
- ★ www.monsanto.com
- ★ www.truefoodnow.org
- ★ www.umanotera.org
- ★ www.foe.co.uk/campaigns/real_food

Za imetnike kartic EURO<26

popust 30%

za 2 in 4 urne ter dnevne vstopnice

Popusti se ne seštevajo, popust
velja na odraslo vstopnico in
velja do 31.10.2007.

Vodno mesto Atlantis -
absolutni zmagovalec akcije
"Slovensko naj kopališče 2006".

Ujemi val zabave!

Animacije, nudistična plaža, odbojka na mivki
www.atlantis-vodnomesto.si 01/585 21 00

naredi spremembo
naredi preklop

**oblikovanje telesa
s športnim vaditeljem**

odpravi odvečne kilograme
Spremeni svoj izgled
Izboljšaj lastno počutje

www.linija-sport.com

KUPON

3 brezplačne terapije

041 398246

SODOBNA VOZILCA OZ. NENAVADNE NAPRAVE, OPISANE NA TEJ STRANI, NISO RAVNO NAMENJENE VOŽNJI V SLUŽBO ALI ŠOLO. PRIMERNEJŠE SO ZA ZDRAVO RAZMIGAVANJE MIŠIC NA PROSTEM ALI V VODI, KAKŠNO KAPLJO ZNOJA IN RAZKAZOVANJE NEVERJETNIH TRIKOV ZAČUDENIM MIMOIDOČIM.

SKOKICE

Skokice ali skakači so nov, zabaven športni rekvizit, namenjen skakanju po ravnih, trdih površinah. Z njimi tako lahko igraš na primer košarko, saj ti omogočajo visoke in dolge skoke (do dveh metrov v višino in preko treh metrov v dolžino) ter bliskovit tek. Uporabljaš jih lahko tudi za hojo po travi, makedamu in stopnicah, vendar pa tu skakanje ni priporočljivo. Ne glede na to, ali se s skokicami mirno sprehajaš, ležemo poskakuješ ali tečeš, boš zagotovo deležen izbuljenih pogledov mimoidočih. Vsekakor skokice nudijo veliko zabave. Kdo ve, morda bodo nekoč postale tako priljubljene in razširjene, kot so danes rolerji. Samo učenje – od prvih korakov s pomočjo varne roke spremljevalca pa do popolnoma samostojne hoje – naj ne bi bilo težje od rolanja.

★ www.flyjumper.com

10 % !
EURO-26 POPUST
NA SKOKICE
★ LCR d.o.o. / www.skokice.si

FREEBORD

To je deska za vse uživače, ki bi radi bordali celo leto. Je neke vrste skateboard, poseben v tem, da ima vezi, poleg stranskih pa tudi centralna kolesččka. Zaradi tega omogoča drsenje in carving ter daje isti občutek kot vožnja snowboarda. Za več stilov vožnje je na razpolago več vrst freebordov.

★ www.freebord.si

10 % !
EURO-26 POPUST
NA FREEBORD KOMPLETE
★ Nitroks / www.nitroks.com

SKIMBOARD

Mali, največ 2,5 cm debel surf je namenjen vožnji po odtekačem morskem valu. Že v zgodovini so se prebivalci Tihomorskih otokov zabavali ob tekanju po plaži, skakanju v vodo in drsenju po mokrem pesku. V ta namen se je do danes razvilo kup raznovrstnih desk različnih oblik, velikosti, materialov in kompozicij pod skupnim imenom skimboards. Osnovnega skimboardinga se na primerni peščenj plaži lahko naučiš v manj kot eni uri, medtem ko boš za učenje vrste obstoječih trikov potreboval veliko več časa.

★ www.pi-boards.com

TRIKKE

Trikke (izgovarja se "trajki") je skiro posebnost. Lahko bi ga imenovali tudi nenavadno aluminijasto vozilo s krmilom in dvema gibljivima ploščadima, na katerih sta nogi voznika. K nenavadnemu videzu sodi tudi poseben način poganjanja. Lahko se sicer z mesta poženeš podobno kot pri skiroju, torej z eno nogo, a načeloma je mogoče speljati zgolj s sukanjem krmila in nagibanjem telesa. Tako pridobivaš tudi hitrost, gibi pa so zelo podobni kot pri smučanju z zarezovalnimi smučmi. Če se želiš peljati zares hitro, se je treba intenzivno gibati tudi z zgornjim delom telesa. Tehniko premikanja lahko osvojiš dokaj hitro.

★ <http://trikke.com>

foto: R. Bregar

MONOCIKEL

Že samo ime pove, da gre za neke vrste kolo z enim samim kolesom. Edine stične točke med monociklom in njegovim voznikom so pedala in sedež, roke so proste in pomagajo pri lovljenju ravnotežja. Osnovne vožnje z monociklom se lahko naučiš v 10–20 urah, odvisno od talenta in volje. Najprimernejši za začetek je "navaden", nizek monocikel z 20-inčnim kolesom. Z učenjem je najbolj smiselno začeti na ravni, utrjeni podlagi (kot je na primer kotalkališče v Parku Tivoli v Ljubljani) ob pomoči ograje ali potrpežljivega pomočnika.

Kot pri večini drugih športov se je tudi pri tem skozi čas razvilo več vrst specializiranih monociklov. Tako lahko danes tudi na brezpotjih, kjer smo vajeni kvečjemu gorskih kolesarjev, srečaš monociklista s posebej za tak teren prirejenim kolesom. Letos so imeli monociklisti celo ločeno točkovanje v okviru gorskokolesarskega maratona (23,7 km) v avstrijskem kraju Bad Goisern (www.trophy.at/show_page.php?pid=1037). Monocikel torej še zdaleč ni pripomoček, ki ga uporabljajo le cirkuški klovnji.

★ www.unicycling.net/learn

5 % !
EURO-26 POPUST
NA MONOCIKLE
★ Krempel-One / www.unicycle.si

nitro SPORTS

EX PONTO

★ **11.–26. SEPTEMBER 2007, NA VEČ LOKACIJAH, LJUBLJANA**

Letošnji 14. mednarodni gledališki festival bo otvoril gledališki spektakel Tito – izbrani diagrami hrepenenja, v katerem sodeluje 40 igralcev in plesalcev ter glasbeni orkester – v živo. Nadaljevalo se bo v podobnem politično-družbeno-kritičnem tonu z vrsto mednarodnih gledaliških predstav in zaključilo z zimzelenim Malim princem. Med dvanajstimi predstavami je kar pet takih, ki jih bomo v Sloveniji videli prvič. ★ www.ljudmila.org/exponto

MESTO ŽENSK

★ **3.–13. OKTOBER 2007, NA VEČ LOKACIJAH, LJUBLJANA**

Smej se glasno! je vodilo programa letošnjega 13. mednarodnega festivala sodobnih umetnosti, ki ga pripravlja vrsta domačih in tujih sodelavcev. Transdisciplinarnost, ki festival najbolj očitno ločuje od ostalih festivalov, je v popolnoma ženski režiji, ko se za dober teden v Ljubljani zberejo umetnice od vsepovsod in z različnih področij umetnosti ter več tisoč obiskovalcev. ★ www.cityofwomen-a.si

10. FESTIVAL SLOVENSKEGA FILMA

★ **11.–14. OKTOBER 2007, AVDITORIJ, PORTOROŽ**

Festival slovenskega filma se deli na tekmovalni in informativni program in prikazuje igrane, dokumentarne, kratke, animirane, eksperimentalne idr. filme. Med drugim vključuje tudi posebno sekcijo filmov AGRFT-ja, retrospektive, koprodukcije, skratka vse, kar bi lahko zadovoljilo zahteven okus slovenskega, nekoliko lokalpatriotskega, filmoljubca. ★ www.fsf.si

8. ŠTUDENSKA ARENA – ZGRABI

★ **16.–18. OKTOBER 2007, GOSPODARSKO RAZSTAVIŠČE, LJUBLJANA**

Študentom namenjeno prireditev bodo tudi letos oblikovali tako študentske organizacije kot podjetja (obljubljajo jih prek 300), katerih prisotnost je iz leta v leto močnejša. Dogajanje bo pokrivalo tematske sklope izobraževanja, mednarodnega sodelovanja, kulture, prostega časa in novosti skupaj z razstavami. Organizatorji si tudi letos obetajo prek 25 tisoč obiskovalcev. ★ www.dobimo.se

18. LIFFE

★ **7.–21. NOVEMBER 2007, LJUBLJANA IN MARIBOR**

Največji mednarodni filmski festival na Slovenskem se vsako leto ponaša z razprodanimi predstavami in premierami najbolj vročih filmov tekoče sezone, da vseh eksotičnih filmov, ki brez Liffa slovenskih kinodvoran nikdar ne bi videli, niti ne omenjamo. Festival spremljajo tudi delavnice, razstave in interaktivni projekti s skupnim imenovalcem: film. Letos se bo filmsko dogajanje razširilo tudi v Maribor.

Lani je nagrado fipresci za najboljši film iz sklopa Jug-jugovzhodno žirija podelila madžarski drami iz sveta gimnastike – Bele dlani. Z močno in dodelano filmsko zgodbo je navdušil tudi prejemnik nagrade Amnesty International, ki že drugo leto nagrajuje filme s problematiko človekovih pravic – film Offside prikazuje zgodbo iranskih nogometnih navijačic, ki jim je prepovedan vstop na stadion. Režiser Jafar Panahi je nagrado posvetil ženski organizaciji Bele rutke, ki se bori za emancipacijo in dostojanstvo žensk v Iranu. Med drugimi so tudi lani nagrade podeljevali gledalci, ki so izbirali med filmi Obzorij - zlati kolut so namenili irsko-britanski komediji Zajtrk na Plutonu.

Po mnenju žirije nagrade vodomec pa si je posebno omembo zaslužila družinska drama Namizni tenis, ki z močno zgodbo ter z izjemno dobro izdelanimi in odigranimi liki snema masko navidez urejeni družini in prikazuje nasilje, ki se skriva pod njo. Prestižno nagrado vodomec je lani prejel film 1:1 z zgodbo, ki prikazuje medrasne konflikte v sodobni demokratični Evropi.

POZIV PROSTOVOLJCEM

Imaš rad film, nestrpnost pričakuješ november in z njim 18. LIFFE? Si želiš pridobiti izkušnje pri organizaciji festivala ter podrobneje spoznati tuje režiserje in druge festivalske goste? Potem te organizatorji festivala vabijo k sodelovanju bodisi pri prodaji vstopnic in spremljanju festivalskih gostov bodisi pri organizaciji dogodkov in tehnični izvedbi festivala. Če si zainteresiran, pošlji e-mail na natasa.bucar@cd-cc.si, kjer se na kratko predstaviš in navedeš, na katerih področjih bi želel sodelovati.

★ www.liffe.si

dogo DOMAČI

DOMAČI KONCERTI

- ★ **CRVENA JABUKA** - 20.9.07, Mediapark, Ljubljana
- ★ **Y & COMA STEREO** - 21.9.07, MKNŽ, Ilirska Bistrica
- ★ **FRANK KVITTA'S B-DAY BASH** - 22.9.07, Factory, LJ
- ★ **URBAN & 4** - 27.9.07, Cvetličarna, Ljubljana
- ★ **ELEKTROLIZA.5** - Microthol (A), Stalker (F), Organon (Slo) - 6.10.07, Channel Zero, Ljubljana
- ★ **BRING OUT THE BEAST VOL.1** - 06.10.07, Africa, Trebnje
- ★ **P.W. LONG (ZDA)** - 12.10.07, MKNŽ, Ilirska Bistrica
- ★ **BARBARA HENDRICKS »BILLIE'S BLUES«** - 13.10.07, CD, LJ
- ★ **DIMMU BORGIR, AMON AMARTH** - 15.10.07, Gospodarsko razstavišče, LJ
- ★ **SCHRANZ-TANZ NIGHT VOL. 6** - Matt M Maddox (D), Daniel Gloomy, Lexis, Numarex, The Spyro Project, Raffaele Delbello (I) - 20.10.07, Club SIMFONIJA, Planina pri Uncu
- ★ **CAMARA DE GAS (ŠPANIJA)** - 27.10.07, MKNŽ, Ilirska Bistrica
- ★ **CIMARRON (KOLUMBIJA)** - 2.11.07, CD, Ljubljana
- ★ **MEPHISTA (ZDA)** - 6.11.07, CD, Ljubljana
- ★ **TCHEKA (ZELENORTSKI OTOKI)** - 22.11.07, CD, LJ
- ★ **ANTONIO 'O LIONE IN TAMMURRIATA DI SCAFATI (ITALIJA) + MARZOUG (ALŽIRIJA)** - 8.12.07, CD, LJ

ANIMATEKA 07

★ **3.–9. DECEMBER 2007, KINODVOR, LJUBLJANA**

Cilj festivala je vsakoletna predstavitev nove produkcije kratkometražnega animiranega filma v vzhodni in srednji Evropi. Poleg že ustaljenih rubrik bodo letos na 4. mednarodnem festivalu animiranega filma prikazani tudi velika zgodovinska retrospektiva jugoslovanske animacije 1950–1990 in dva programa Aardman animation (Wallace & Gromit). Že potrjen celovečerec festivala je Kirikou et les betes sauvages, razstavljačoji umetnik pa bo Koji Yamamura z Japonske (nominacija za oskarja za Atama Yama). ★ www.animatekafestival.org

PIXXELPOINT

★ **7.–15. DECEMBER 2007, NOVA GORICA**

S temo Zelena puščava bosta 8. mednarodni festival novomedijske umetnosti zaznamovala umetnika Narvika in Aleš Vaupotič, ki vodita Društvo za povezovanje umetnosti in znanosti ArtNetLab. Pričakovano je tudi sodelovanje Oddelka za nove medije Univerze v Novi Gorici. ★ www.pixxelpoint.org

tuji odki

TUJI KONCERTI

- ★ **BLACK EYED PEAS** - 17.9.07, Varšava, PL
- ★ **THE POLICE** - 19.9.07, Dunaj, A / 22.9.07, München, D
- ★ **POZOR! ELEKTRONIKA** - Pole Folder, Mark Ash, XXL, Sleepy - 6.10.07, Reka, CRO
- ★ **MUSE** - 9.10.07, Zagreb, CRO
- ★ **TECH ART W CARBO** - 13.10.07, The Cube (ex Oasis), Pula/Pulj
- ★ **GWEN STEFANI** - 17.10.07, Dunaj, A
- ★ **RUSH** - 23.10.07, Milano, I
- ★ **DREAM THEATER** - 30.10.07, Padova, I
- ★ **MY CHEMICAL ROMANCE** - 2.11.07, Dunaj, A
- ★ **APOCALYPTICA** - 8.11.07, Dunaj, A
- ★ **JOE COCKER** - 10.11.07, Zagreb, CRO
- ★ **TASTE OF CHAOS** - 11.11.07, Dunaj, A
- ★ **ONE LOVE SOUND FEST 07** - 17.11.07, Wrocław, PL
- ★ **SONATA ARCTICA** - 21.11.07, Dunaj, A
- ★ **THE BLACK CRUSADE** - 5.12.07, Dunaj, A
- ★ **MAROON 5** - 15.12.07, München, D

SEPTEMBER

ŠTAJERSKA JESEN

- ★ **AVSTRIJA (GRADEČ)**
- ★ **20. SEPTEMBER – 14. OKTOBER 2007**
Multimedijski festival le streljaj čez mejo. Glasbo, film, gledališče, književnost in celo upodabljajočo umetnost združuje v mešanico, ki vzpodbudi duha in čute.
www.steirischerherbst.at/2007

OKTOBERFEST

- ★ **NEMČIJA (MÜNCHEN)**
- ★ **22. SEPTEMBER – 7. OKTOBER 2007**
Najpomembnejši dogodek za ljubitelje piva in dobre volje, ki ju festival prinaša. Cena vrčka oktoberfest-piva se bo letos sukala med 7,30 in 7,90 €!
www.oktoberfest.de

LONDONSKI MODNI VIKEND

- ★ **ANGLIJA (LONDON)**
- ★ **26.–30. SEPTEMBER 2007**
Glamuroznemu londonskemu modnemu tednu sledi še modni konec tedna, ki je namenjen navadnim smrtnicam, ki bi rade svojo garderobo, kljub plitkejšim žepom, obogatile s pregrešnimi dizajnerskimi cunjicami.
www.londonfashionweekend.co.uk

OPEN STRINGS 2007

- ★ **NEMČIJA (OSNABRÜCK)**
- ★ **28.–30. SEPTEMBER 2007**
Konec tedna, ko se vse vrti okrog najboljšega popotniškega instrumenta – kitare. Poleg številnih koncertov in razstavljalcev vsako leto poteka tudi kitariada – tekmovanje za skupine in posameznike.
www.open-strings.de

OKTOBER

FLOWER SHOW

- ★ **BELGIJA (BRUSELJ)**
- ★ **1.–10. OKTOBER 2007**
Čudovita bruselska bazilika je prizorišče vsakoletne mestne cvetlične predstave, ko okrog 100 cvetličarjev in aranžerjev njeno podobo spremeni s cvetličnimi nasadi, z vodometi in grmičevjem.
www.wordtravels.com/Cities/Belgium/Brussels/Events

9. TÜBINSKA RAČJA DIRKA

- ★ **NEMČIJA (TÜBINGEN)**
- ★ **6. OKTOBER 2007**
Po reki Neckar se vsako leto okoli 6000 rumenih plastičnih račk odpravi naproti okoli 300 bogatim nagradam. Račke je možno pred tekmovanjem (ki je ob 14:00) kupiti za 3 €.
www.tuebinger-entenrennen.de

FRANKFURTSKI KNJIŽNI SEJEM

- ★ **NEMČIJA (FRANKFURT)**
- ★ **10.–14. OKTOBER 2007**
Največji svetovni knjižni sejem, ki najde svoj odmev tudi v Ljubljani, privabi letno več 100 tisoč obiskovalcev, ki lahko na stojnicah 7 tisočih založb iz 100 držav lahko prelistajo prek 300 tisoč različnih knjig.
www.buchmesse.de

MUSIC IN THE MOUNTAINS

- ★ **IRSKA (KILGARVAN)**
- ★ **19.–21. OKTOBER 2007**
Nekoliko drugačen festival irske ljudske glasbe, ki ga organizira uradno najvišji irski pub, Top of Coom. V njem se te dni zbere kopica glasbenikov in pripovedovalcev, posebni gostje letos pa bodo ShanaCrane. Seveda bo videti tudi irske pleske.
www.folking.com/events

5. ZAGREBŠKI FILMSKI FESTIVAL

- ★ **HRVAŠKA (ZAGREB)**
- ★ **21.–27. OKTOBER 2007**
Filmski festival, primarno namenjen študentom in mladim, ki že od 2003 poteka v zagrebškem študentskem centru predstavlja vsako leto filma iz prek 30 držav.
www.zagrebfilmfestival.com

NOVEMBER

LUCCA COMICS & GAMES 07

- ★ **ITALIJA (LUCCA)**
- ★ **1.–4. NOVEMBER 2007**
Eden največjih italijanskih sejmov, posvečenih risankam in stripom – tako zahodnim, kot japonskim.
www.luccacomicsandgames.com/07

ETNOSOI!

- ★ **FINSKA (HELSINKI)**
- ★ **7.–11. NOVEMBER 2007**
Glavna tema letošnjega glasbenega festivala je človeški glas. Tega bodo predstavili izvajalci iz Azije, Afrike in Evrope, med drugim: Erkan Oğur & İsmail Hakkı Demircioğlu, Boubacar Traoré, Huong Thanh & Mieko Miyazaki in drugi.
www.globalmusic.fi

HIGH TIMES CANNABIS CUP

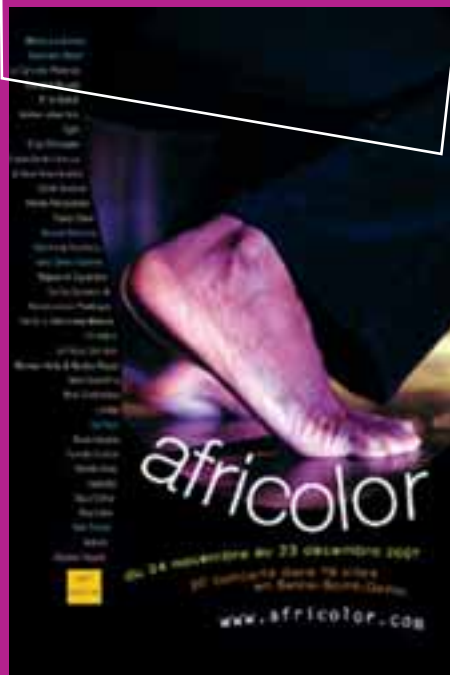
- ★ **NIZOZEMSKA (AMSTERDAM)**
- ★ **18.–22. NOVEMBER 2007**
Vsako leto se v Amsterdamu na prvenstvu marihuane zberejo tisti, ki so mnenja, da bi jo morali legalizirati povsod, ne le na Nizozemskem. Uradno gre za pokuševalno srečanje strokovnjakov za marihuano.
www.cannabiscup.com/ht/cancup

SEJEM EUREKA

- ★ **BELGIJA (BRUSELJ)**
- ★ **22.–25. NOVEMBER 2007**
Svetovna razstava inovacij, raziskav in novih tehnologij, kjer vsako leto glave staknejo najboljši da bi reševali male-velike probleme, kot so preveliki stroški ogrevanja stanovanj ipd.
www.brussels-eureka.be

AFRICOLOR

- ★ **FRANCIJA (PARIZ)**
- ★ **24. NOVEMBER – 23. DECEMBER 2007**
Pariško predmestje vsako leto gosti mojstre afriške glasbe, ki ukaželjne poučujejo v ritmih in vrsto koncertov tovrstne glasbe, ki vročekrvne premamijo v pozibavanje – ali kaj več.
www.africolor.com

TOLLWOOD WINTERFESTIVAL 2007

- ★ **NEMČIJA (MÜNCHEN)**
- ★ **28. NOVEMBER – 31. DECEMBER 2007**
Največja atrakcija letošnjega festivala bo prav za to priložnost prirejena igra Prodani dedek, sicer znana bavarska igra Antona Hamika, v glasbeno-kabarejski izvedbi. Seveda pa ne bo manjkalo drugih atrakcij, skupaj s kuhanim vinom in klobasicami.
www.tollwood.de/winter07

KULT : film

ANG LEE ★ SKRITI ZMAJ

"Every movie I make. That's my hideout, the place I don't quite understand, but feel most at home." A. L.

ZDRUŽEVATI PREJ KOT LOČEVATI. IZPOSTAVLJATI ŽIVLJENJSKE TEGOBE IN TEŽAVE, S KATERIMI SE VSESKOZI SREČUJEMO. RAZKRITI RESNIČNO UNIVERZALNE ČLOVEŠKE KVALITETE, KOT BI SE GLEDALI V ZRCALU: BREZ POLITIČNIH PREDZNAKOV ALI RASNIH, SPOLNIH, VERSKIH IN KULTURNIH RAZLOČEVANJ. S SVOJIMI RAHLOČUTNIMI DELI JE ANG LEE ČLOVEŠKOST PRIKAZAL S TAKO BRIDKE, A HKRATI SMEŠNE PLATI, KOT JE USPELO LE REDKIM. ZAPLETENE STVARI, KOT SO ISKRENA PRIJATELJSTVA IN LJUBEZEN, ZNA ENOSTAVNO, PREPROSTO IN NEDOLŽNO PREDSTAVITI LE ČLOVEK, KI JE MENIL, DA REŽIRANJE TERMINATORJA 3 ZANJ NE BI BILO PRIMERNO.

BIOgrafija

Ang Lee se je rodil leta 1954 v mestu Chaozhou v južnem okrožju otoka Tajvan. Vzgojen je bil v prepričanju, da izobrazba pomeni zelo veliko. Razočaranje ob dvakratnem neuspehu na sprejemnih izpitih za univerzo v prestolnici je bilo zato toliko večje, saj je oče hotel, da bi postal profesor. V upanju, da bi se izšolal na področju filma, se je podal čez Pacifik v ZDA. Na univerzi v New Yorku je bil sošolec režiserja Spika Leeja in pokazal precejšnjo mero talenta. Kljub temu je preživel več kot 6 let kot brezposeln, a predan oče dveh otrok, ki ju imata z ženo Jane Lin. Po začetni priložnosti, ki jo je prejel kot zmagovalca natečaja tajvanskega vladnega informacijskega urada, je sprva svojo genialnost pokazal s tremi dramami, kasneje pa s prodorom v hollywoodske kroge z nepozabnima, s številnimi oskarji nagrajenima deloma Prežechi tiger, skriti zmaj in Gora Brokeback.

FILMOgrafija

Prvenec PUSHING HANDS (1992), bridka komična drama, ki namiguje na probleme kulturnega šoka, s katerim se srečujejo priseljenci kitajskega rodu v ZDA, je bil napisan celih šest let pred ugledom luči sveta. Z oskarjem nominiran THE WEDDING BANQUET (1993), ki je prvi izmed Leejevih gejevsko orientiranih filmov, mu je pripisal status vzhajajoče zvezde. Omenjena filma sta nakazovala ovire priseljencev, ki so bili zaradi asimilacije pripravljeni opuščati tradicionalne vrednote; razumljivo je torej, da se je naslednja stvaritev, romantična drama EAT DRINK MAN WOMAN (1994), za razliko od prejšnjih ukvarjala s težavami v domačem okolju, na sodobnem Tajvanu. Prvotne drame so režiserju odprle pot v Hollywood: leta 1995 je režiral romantično dramo

SENSE AND SENSIBILITY, priredbo britanskega klasičnega romana Jane Austen. Kasneje se je lotil še komercialno manj uspešnih THE ICE STORM (1997), družinsko orientirane drame in satire, ter vestern drame RIDE WITH THE DEVIL (1999). V zgodovino se je zapisal predvsem s fantazijsko mojstrovino CROUCHING TIGER, HIDDEN DRAGON (2000), pustolovsko akcijo, ki je bila globalni hit, presenetljivo dobičkonosna in posledično nagrajena s kar štirimi oskarji. Povratak v Hollywood je vodil do ekranizacije stripa HULK. Film je bil razočaranje tako za kritike kakor za gledalce. Zaradi neuspeha se je razočarani Lee hotel že zgodaj upokojiti, a ga je oče prepričal v nasprotno – leta 2005 je režiral film BROKEBACK MOUNTAIN, romantično zgodbo o skriti in prepovedani zvezi dveh kavbojev. Film si je prislužil 3 oskarje (tudi za režijo), s čimer je Ang Lee postal in ostaja edini azijski režiser, ki se lahko pohvali s to prestižno nagrado. Najnovejši film LUST, CAUTION (2007), ki naj bi bil romantična vojna drama, pa še čaka na svetovno premiero v septembru.

EAT DRINK MAN WOMAN (1994)

Taipei, sodobni Tajvan. Vdovec Chu, upokojeni kuharski mojster znane restavracije, je sam vzgojil tri hčere. Čeprav so že odrasle, še zmeraj živijo pod njegovo streho, zato se čuti zanje tudi odgovoren. Po drugi strani hčere s težavo sprejemajo korenite življenjske odločitve, saj menijo, da morajo pri tem prav tako v precejšnji meri upoštevati očetove želje. Četverica se kljub obilici družinske ljubezni nehoti znajde v situaciji, ki povzroča frustracije, in nihče se dejansko ne zna spopasti s težavami. Film se z grenkim priokusom dotika dveh pomembnih prepletajočih se spoznanj, in sicer pomembnosti romantičnega razmerja za polno življenje ter resničnega bremena starosti in staranja. Romantična drama si je prislužila nominacijo za oskarja.

LEE-IZMI

- ★ "I don't really believe in film competitions or that you can compare filmmakers. But I do believe this recognition is a great honor."
- ★ "You can never categorize or stereotype a region or a place. People fall in love, period. This is a universal story ... I just wanted to make a love story."
- ★ "Making a martial arts film in English to me is the same as John Wayne speaking Chinese in a western."

★ www.imdb.com
★ <http://wikipedia.org>

KAJ BI STORIL, ČE BI TI V ROKE PADEL ZVEZEK Z NADNARAVNO MOČJO, ZVEZEK, KI UBIJA? V SVETU, POLNEM KRIMINALA, POKVARJENIH LJUDI IN NEPRAVIČNOSTI, BI BIL OBSTOJ TAKEGA ZVEZKA PRAVI DAR ... ALI PREKLETSTVO?

kriminalni ANIMEJI

Kriminalke postajajo vedno bolj priljubljene med oboževalci animejev. Prav tako postaja stil risanja vse bolj realističen. Poudarek pri tovrstnih animejih stoji na podrobnosti zločina. Kri, zlomljeni udi, mučenje, solze ... in najbolj izprijeni zločinci, kar si jih lahko predstavljaš. Za kriminalne animeje je značilno, da sledimo glavnemu junaku v boju proti zločincem. Ena izmed bolj znanih kriminalnih animejev sta DEATH NOTE in MONSTER.

DEATH NOTE

Death Note je eden izmed novejših animejev, ki spadajo pod žanr kriminalk/grozljivk. Vendar pa tu ne gre za normalno kriminalko, saj ima zgodba, ki jo spremljamo, pridih nadnaravnosti. Avtorja Death Note sta TSUGUMI OHBA (tekst) in TAKESHI OBATA (ilustracije). Tudi ta anime je nastal po predlogi mange – 108 poglavij je bilo animiranih v 37 delov z alternativnim, po mnenju kritikov, klišejskim koncem. Prav tako je danes popularno, da se po zgodbi znanih animejev snemajo tudi "live-action" filmi. Na temo Death Nota so posneli dva filma.

SHINIGAMIJI IN ZVEZEK SMRTI

Zgodba se začne v svetu Shinigamijev (bogov smrti). Na smrt dolgočasen Shinigami, imenovan Ryuk, se odloči, da bo na Zemljo odvrnil svoj Death Note (zvezek smrti). Zvezek najde Light (Raito) Yagami, študent z odliko, ki pa je ravno tako dolgočasen in sit pokvarjenega sveta. Kmalu odkrije strašno skrivnost zvezka. Na prvi strani so napisana pravila oz. sposobnosti zvezka:

- ★ Človek, čigar ime je napisano v ta zvezek, bo umrl.
- ★ Zvezek smrti ne bo deloval, če uporabnik v mislih nima podobe tistega, čigar ime je

napisal. Tako torej ne bo vplival na ljudi z istim imenom.

- ★ Če je vzrok smrti napisan v 40 sekundah po vpisu imena, se bo le-ta zgodil.
- ★ Če vzrok ni opisan, bo osebo zadela srčna kap.
- ★ Po vpisu vzroka naj bodo podrobnosti smrti napisane v naslednjih 6 minutah in 40 sekundah.

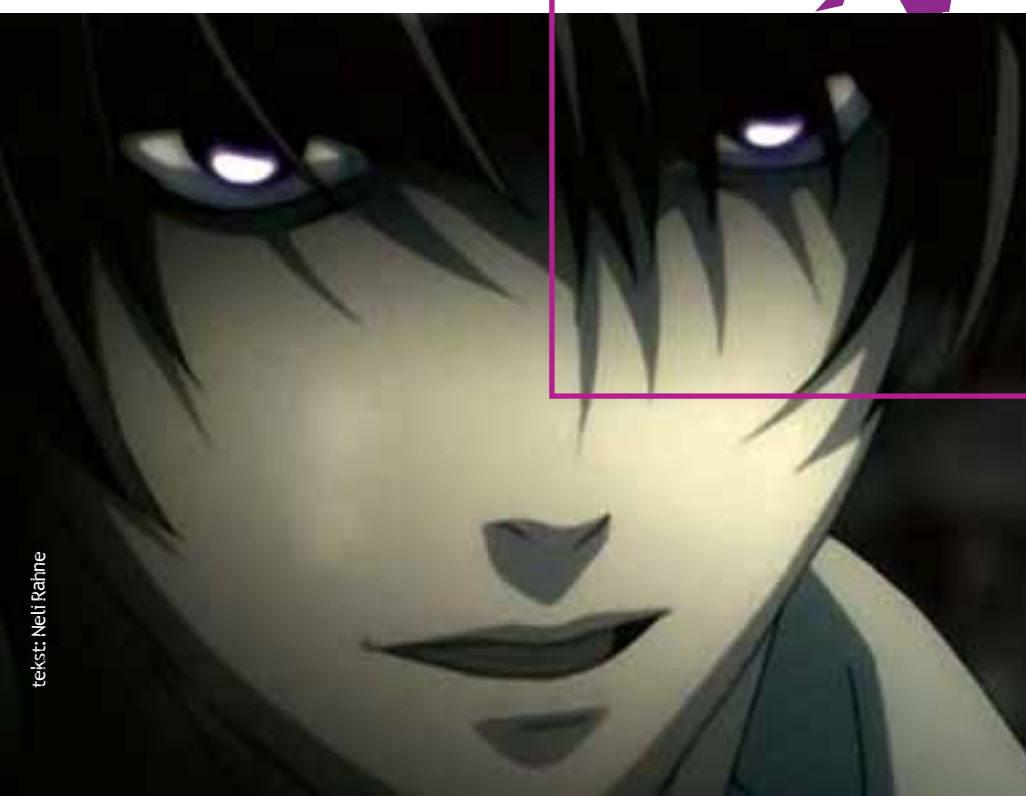
Light sprva ne verjame, a vendar vsak zločinec, čigar ime napiše v zvezek, umre.

Tu se vloga glavnega junaka začne razlikovati od običajnega junaka, saj Light postane morilec po imenu Kira. Prepričan je, da lahko s pomočjo zvezka svet očisti zločincev in tako ustvari utopijo, v kateri bo on bog. Kmalu mu načrte prekrži mlad legendarni zasebni detektiv z vzdevkom L, čigar pravo ime ne pozna nihče. Po njunem srečanju spremljamo epizode z intenzivnim psihološkim dvobojem, ki bo odločil, kateri od njiju bo preživel.

STIL

Death Note je eden izmed mnogih animejev, ki so narisani zelo podrobno. Od likov do ozadij, vsem je posvečeno veliko pozornosti, ravno tako so animatorji naredili nekaj akcijskih scen, ki jih v drugih animejih ne vidimo. Večina epizod je potopljena v temne scene, ki pa jih popestrijo razni svetlobni efekti (npr. intenziven lesk oči). Tudi glasba igra pomembno vlogo, saj poskrbi, da že tako napete prizore še dodatno začini.

- ★ www.designchronicle.com/memento/archives/death_note
- ★ <http://deathnote.viz.com>

Techno acid house

DO ZGODNJIH 80. LET PREJŠNJEGA STOLETJA SO SE POSLUŠALCI NAVELIČALI DISKO GLASBE. ZASIČENOST ZARADI KOMERCIJALNE POPLAVE NIZKOKAKOVOSTNIH PLOŠČ, IZKORIŠČANJA IN KOPIČENJA RASNIH TER SPOLNIH PREDSDOKOV JE V UNDERGROUND KROGIH S PRIHODOM CENEJŠIH, DOSTOPNEJŠIH SINTISAJZERJEV POVZROČILA ISKANJE NOVIH POGLOBLJENIH GLASBENIH SMERNIC. TAKO JE BIL IZUM OSTREJŠEGA ZVOKA, NAMENJENEGA ZABAVE ŽELJNIM MNOŽICAM, NEIZOGIBEN.

Korenine house glasbe segajo v garaže in klube vetrovnega vele mesta Chicaga v ZDA. Sprva je bila namenjena izključno underground krogom in lokalnim navdušencem. Glasbeniki z vseh vetrov so pod močnim vplivom evropske elektronske glasbe (prelomna plošča Kraftwerk – Trans-Europe Express) zlivali R&B, salso, rock in pop. Z dodajanjem žive instrumentacije in soul vokalov so ustvarjali novo progresivno sintisajzersko tvorbo, ki je imela jasno sporočilo sprejemanja in podpiranja drugačnosti. Klub Warehouse (krajše The House, od koder naj bi izhajalo tudi ime zvrsti) v Chicagu in popularni DJ Frankie Knuckles naj bi bila odgovorna za začetno vzhičenost. Mnenja se nekoliko razlikujejo, a se večina strinja, da so bile izdaje Jesseja Saundersa iz leta 1983 prve house plošče v zgodovini. Do leta 1985 se je število izvajalcev neverjetno pomnožilo (Adonis, Marshall Jefferson, Chip E., Steve 'Silk' Hurley), njihove stvaritve pa so bile v veliki večini še zmeraj namenjene klubskim prizoriščem. Ustvarjalno, podpirajoče in navdihujoče okolje z novimi središči tudi v New Jerseyu in New Yorku je glasbenikom dovoljevalo svobodno eksperimentiranje, rezultat pa so bili deep house (Mr. Fingers), acid house (Phuture, DJ Pierre), progressive house (Leftfield) ter hip house.

House glasba je v Veliko Britanijo prispela z minimalnim zaostankom, vendar je že okoli leta 1988 zaradi acid housea postala prizorišče največjega mladostniškega kulta od pojava punk glasbe naprej – 'Summer of Love'. Novo rave gibanje so mediji že pričeli slabšalno povezovati z množično uporabo ecstasyja. Piratske radijske postaje so na Otoku rasle kot gobe po dežju. Gibanje je bilo zares globalno: pojavil se je italo house (Irma), zvoki z Ibize so prodirali v britanske klube (Paul Oakenfold), Španci so imeli Raula Orellano ... Zato ni presenetljivo, da so se tudi house komadi na pop lestvicah povzpeli visoko: Technotronic – Pump Up the Jam in Madonna – Vogue. House glasba je v kratkem času (5 let) že pridobila samosvoj značaj. V New Yorku se je pojavilo nekaj producentov, ki so pod vplivom latina, reggaeja in hip-hopa house razširili še na tribal in funky (Erick Morillo, Roger Sanchez, Danny Tenaglia), medtem ko se je v Veliki Britaniji pojavil ambient house (KLF, The Orb, Aphex Twin). Želja po raziskovanju je mnoge pripeljala do novih samostojnih zvrsti, kot so drum and bass, jungle in techno.

Po prelomu tisočletja je priljubljenost zvrsti pričela vidno upadati. Vsem težavam navkljub je house glasba, znana po svoji prilagodljivosti, privlačnosti in neusahljivi ustvarjalnosti, poiskala nove smernice – electro house. Glasba, ki jo je v prvi vrsti označeval 4/4 ali 'four-to-the-floor' ritem, je tako v svojih 24 letih obstoja postala univerzalno sprejeta na prav zares vseh področjih.

<http://en.wikipedia.org>

www.jahsonic.com/House.html

www.trugroovez.com/history-of-house-music.htm

ZANIMIVE PODZVRSTI HOUSA

★ ACID HOUSE

Britanski privrženci uporabljajo prepoznaven, znan rumen smiley kot emblem glasbe in scene. Smiley naj bi sporočal, da acid house ni agresivna glasba, razen če se nanaša na decibele na zabavah. Acid house poudarja ponavljajoč se hipnotični stil, ki raje kot

tekst: Dino Latic / foto: Bojan Stepančič

zapeta besedila uporablja govorjene sample. Predstavniki so Adonis, DJ Pierre in 808 State.

★ DEEP HOUSE

Tolkala so precej umirjena, prehodi nežnejši. Tempo pesmi je počasnejši kot v preostalih house podzvrsteh, ponavadi od 110 do 128 bpm (beats per minute). Deep house uporablja tudi več vokalov kot ponavadi, marsikdaj pa si določene teme sposoja pri jazzu. Sem prištevamo veliko izvajalcev, najvidnejši pa so Roger Sanchez, Miguel Migs, Masters At Work, Ian Pooley in Frankie Knuckles.

★ ELECTRO HOUSE

Ta zvrst izhaja direktno iz electroclash gibanja in si sposoja določene značilnosti pri synth popu iz 80. let. Pomembna vpliva za razvoj te podzvrsti sta bila Mr. Oizo in Felix Da Housecat. Kombinacija klasičnega ritma 4/4 s harmoničnimi, analognimi bas linijami je znana kot eno najdominantnejših gibanj znotraj house glasbe. Zvezde electro housea so Bodyrox, Erick Morillo, Eric Prydz, David Guetta in Tocadisco.

★ FUNKY HOUSE

Zvoki elektronike so ljubiteljem žive glasbe marsikdaj zveneli neprivlačno. Funky house zveni precej bolj človeško, saj v svoj značilen zvok vključuje gospel in soul vokale, sample pa si največkrat sposoja v retro disku. Prav tako so razvidni funk in latino vplivi. Prevladujočo vejo house glasbe predstavljajo Axwell, Seamus Haji in ATFC.

★ ITALO HOUSE IN FRENCH HOUSE

Kot je razvidno iz imena, se je house razvil specifično v obeh evropskih državah. Italo house si je s svojimi nesmiselnimi, včasih smešnimi prevodi besedil iz italijanščine v angleščino pridobil svetovni sloves, francoski

house pa bi lahko poimenovali tudi novi evrodisko. Najbolj znani predstavniki iz obeh držav so Mauro Picotto, Daft Punk, Cassius, Etienne de Crécy in Modjo.

★ PROGRESSIVE HOUSE

Pomen 'progressive' nakazuje na svobodno futuristično razmišljanje o glasbi. Progressive je tako razširjen izraz v elektronski glasbi, da ga je včasih kar težko spredalčkati. Melanholičen, čustven prizvok te zvrsti se včasih naslanja na trance glasbo. Po letu 2005 je njena priljubljenost pričela upadati. To podzvrst so do skrajnosti gnali John Digweed, DJ Sasha, Dave Seaman in Anthony Pappa.

PRIPOROČENIH 5

★ DEEP DISH

Duo iransko-ameriškega porekla iz Washingtona je najbolj znan po remiksih, ki jih je naredil za številne izvajalce: Madonna, Cher, Gabrielle, Dido, The Rolling Stone, Tino Turner, Depeche Mode itd. Za remiks pesmi Thank You izvajalke Dido sta Ali Shirazinia in Sharam Tayebi dobila prestižno nagrado grammy. Najbolj znane uspešnice so Flashdance, Say Hello, Dreams in Party All the Time. Priporočena albuma: Junk Science (1998) in George Is On (2005). www.deepdish.com

★ DAFT PUNK

Duo iz Pariza, ki ga pozna ves svet tudi zaradi skrbno, za robotsko masko skrite identitete, predstavlja enega najplodnejših in najuspešnejših nastopov v elektronski glasbi vseh časov. Debutni album Homework je eden najvplivnejših albumov 90. let prejšnjega stoletja. Njun zadnji izdelek, Human After All, je bil sprejet z mešanimi odzivi, vendar se zdi, da konceptualno skriva veliko več, kot bi si mislili. Priporočena albuma: Homework (1997) in Discovery (2001). www.daftpunk.com

★ ROGER SANCHEZ

Popularnega dominikansko-ameriškega house DJ-ja, stalnega obiskovalca otoka Ibiza, se drži vzdevek 'DJ-ev DJ' zaradi inovativnih tehnik

miksiranja in sposobnosti povezovanja z množico med nastopom v živo. Glasbenik, znan po svojem hedonističnem življenju, je odgovoren za številne hite tako na evropskih kakor na svetovnih lestvicah. Leta 2004 je prejel nagrado grammy za remiks pesmi Hella Good skupine No Doubt.

Priporočena albuma: First Contact (2001) in Come With Me (2006).

www.rogersanchez.co.uk

★ DAVID MORALES

Dober prijatelj Rogerja Sancheza. Poleg produciranja in DJ-anja se je izkazal kot eden najustvarjalnejših, najproduktivnejših in najbogatejših remikserjev. Nagrado grammy je dobil 1998. leta v kategoriji 'remikser leta'. Mnoge stare pop hite je transformiral v sodobno, plesno house glasbo. Sodeloval je z glasbeniki kova U2, Diana Ross, Madonna, Aretha Franklin ...

Priporočena albuma: The Program (1993) in 2 Worlds Collide (2004).

www.myspace.com/dj davidmoraless

★ ETIENNE DE CRÉCY

Ta ustvarjalec je zanimiv zaradi svojega pristopa do problemov sodobne glasbe. Album Super Discount se smatra za začetnika podzvrsti, ki je bila kasneje poimenovana French House. Etienne de Crécy meni, da glasbena industrija enostavno ne razume, da mladina ne bo gradila svoje glasbene kulture, če dostop do glasbe ne bo svoboden (izraz podpore p2p prenosu glasbenih datotek, najpogosteje mp3-jev). Priporočena albuma: Super Discount (1996) in Super Discount 2 (2004).

www.myspace.com/etiennedecrecy

SPLETNI RADIO

- ★ www.releaseyourself.com
- ★ <http://somafm.com>
- ★ <http://podcasts.earthfight.com>
- ★ <http://beattransfer.podomatic.com>
- ★ www.leedshousemusicpodcast.com

house

PRINCE PLANET EARTH

Izdan ravno ob pravem času, album Planet Zemlja Princa oziroma Symbola ali kakorkoli pač že hočete ponese nazaj k njegovim koreninam. Vsi časi, ko je bil bolj zaposlen s prikazovanjem svoje seksualnosti skozi glasbo kot z glasbo samo, so ga zdaj končno ponesli nazaj k njegovim kitarskim sposobnostim. V desetih skladbah, ki se zvrstijo na albumu, se v vsaj dveh spet povzpne na nivo, ki se skorajda lahko kosa z veleslavnim Purple Rain. Včasih klavir, na katerem je mali ekscentrik prav tako genialen, zveni kot začimba kitaram, a spet na naslednji skladbi zaslišimo prav obratno navezo. Album, na katerem se zvrstijo tako rock in pop kot njegov originalni funk, vsekakor izzveni pomirjujoče – v smislu 'Prince se ni izgubil' in elegantno v kompoziciji instrumentov, tonov in čudovitega prelivanja vsega naštetega.

GLASBA

★★★★

★★★

THE WHITE STRIPES WHITE STRIPES

Četudi ti ob duetu The White Stripes najprej pomisliš na ritmično bobnanje, vpjajoč glas Jacka Whita, se tudi tokrat ne boš zmotil niti bil razočaran. White je eden izmed tistih glasbenikov, ki si je od kritikov prislužil naziv 'genij' za praktično vse, česar se je lotil. Na novem albumu se z Meg lotita ne le svojih običajnih čudaških ritmov, melodij in skandiranih besedil, pač pa tudi radijsko prijaznejših melodij, s preprostimi kitarskimi rifi, ob katerih bo glava sama od sebe začela poskakovati in hitro boš požvižgal v visokih tonih. Čudaškost je spet zagotovljena, dolgčasa ne bo, vsekakor pa ne vzemi osebno, da se ti bo občasno zazdelo, da nadira direktno tebe ali pa da se norčuje iz tebe samega. Jack pač rad pove svoje. Če ga kdo posluša ali ne. Kompleks boga, ki mu ga pripisujejo, se ga ni prijel.

★★★★

nova

BEASTIE BOYS THE MIX-UP

Beastie Boys so tisti, ki so se v svet glasbe zapisali kot principi hip hopa. Njihova poskočna glasba, vedno pripravljena na pobeg, 'lumparije' in dober žur, v kombinaciji z besedili, ki vsebujejo dobro mero humorja, je fante pripeljala do njihovega naziva, do oboževanja množic in himničnega prepevanja 'You Gotta Fight For Your Right To Party'. Vse to je del tistega, kar je ustvarilo razvijanje fantov, njihove globoke groove in pulzne rife, ki te nekako kar ne pustijo pri miru. Kljub temu da je to po dolgem času plošča s popolnoma novim instrumentalnim materialom, nekako ob koncu predvajanja izzveni mlačno, neprepričljivo, instrumentalni vložki so kratki in pustijo zmeden vtis. Uspehi z albumom, polnim instrumentalnosti, je pač težko.

★★

SMASHING PUMPKINS ZEITGEIST

Ko so se leta 2000 razšli, so sprožili veliko nezadovoljstva. V preteklem času je frontman, Billy Corgan, s svojo novo skupino, v kateri je bil tudi bobnar Pumpkinsov, posnel album. Zdaj se je vrnil h koreninam. Sicer sta on in bobnar edina originalna člana zasedbe, basistka in kitarist sta se ponovni združitvi odpovedala, tako da se mnogi sprašujejo, zakaj sploh molzti ime Pumpkinsov. Za denar? Mogoče. Dejstvo pa je, da se zven skupine, ki se je v devetdesetih zapisala med vodilne alternativnega rocka, kljub temu da je (menda) tudi Corgan odrasel in se razvil, skriva neke v miksih novih idej. Medtem ko te pozdravi besnenje kitar, se vpletejo basi, ki butajo kot prihajajoč tornado, bobni, ki podpihajo listje, ki se dviga, in preganjajoče jokajoč glas Corgana. Smashing Pumpkinsi so mrtvi, živila nova era.

tekst: Petra Zigon

FOTOGRAFIJE S ŠPORTNIH PRIREDITEV, KI JIH VSAKODNEVNO SPREMLJAMO V DNEVNEM ČASOPISJU IN DRUGOD, NISO NASTALE ZGOLJ PO NAKLJUČJU. ŠPORTNA FOTOGRAFIJA JE ENA NAJZAHTEVNEJŠIH ZVRSTI FOTOGRAFIJE TAKO Z VIDIKA FOTOGRAFIRANJA KOT Z VIDIKA OPREME, KI JE ZA TO POTREBNA.

Pri športni fotografiji je glavni motiv športnik ali skupina športnikov, ponavadi med svojim nastopom. Cilj je zabeležiti določen odločen trenutek, kar pa zahteva od fotografa precejšnjo zbranost in predvsem poznavanje samega športa in navade športnikov, ki jih fotografira. Pomembno je, da fotograf točno ve, kaj dela, in da obvlada celoten potek fotografiranja tako s tehničnega kot fotografskega vidika, saj ponavadi ni časa, da bi se med samim fotografiranjem ukvarjal z merjenjem svetlobe in postavljanjem pravilne kompozicije. Te stvari mora že (instinktivno) vnaprej vedeti in se temu primerno postaviti na tekmovališču.

Vsak šport ima svoje specifičnosti, vsem pa je povečini skupno, da se motiv premika in je zato potrebno skrbno preučiti teren in gibanje tekmovalcev. Pri športih, kjer se motiv premika z veliko hitrostjo, ponavadi uporabljajo objektivne z velikimi goriščnicami (400, 600 in več mm), ker omogočajo veliko oddaljenost od samega motiva, razdalja pa tudi ubije samo hitrost premikanja, kar olajša sledenje motivu in poveča možnost korektnih posnetkov. Poleg tega pa takšni objektivni stisnejo perspektivo in zameglijo ozadje za motivom. Športna fotografija je ena najzahtevnejših zvrsti in od fotografa zahteva leta in leta izkušenj ter profesionalnega ukvarjanja z njo.

Pri športni fotografiji se srečujemo tudi z zelo specifičnimi fotografskimi zahtevami, ki narekujejo posebno opremo. Fotoaparati so praviloma zrcalnorefleksni (SLR) z možnostjo

Športna fotografija

menjave objektivov. Poleg ostalega morajo imeti tudi vrhunski autofocus sistem, ki je sposoben slediti hitro se premikajočim objektom in natančno nastaviti ostrino pri slehernem posnetku. Takšni fotoaparati imajo možnost zaporednih posnetkov s hitrostjo 8 – 10 posnetkov na sekundo in neprekinjenega fotografiranja tudi do 100 in več posnetkov, preden se fotoaparat ustavi in začne zapisovati na spominsko kartico.

Z običajnimi kompaktnimi digitalnimi fotoaparati nam ponavadi ne uspe izostriti in narediti ostrih fotografij, če se motiv premika. Sodobni digitalni SLR-fotoaparati pa imajo digitalne senzorje posebej prirejene za zajemanje do 10 posnetkov na sekundo tudi pri višjih ISO-nastavitvah (npr. 6400 ISO) in pri tem ohranjajo odlične karakteristike detajlov in šuma. To omogoča ostre fotografije, tudi kadar se motiv premika z veliko hitrostjo in v slabi svetlobi, kar včasih skorajda ni bilo izvedljivo. Seveda mora biti tudi optika temu primerna. V športni fotografiji se uporablja predvsem t. i. svetlobno močne objektivne in objektivne z veliko goriščnico – 200 mm in več (teleobjektivi). Takšna optika je precej draga in občutljiva, cene pa so za amaterske fotografe previsoke.

★ www.bobmartin.com

Eden najboljših športnih fotografov je Bob Martin, katerega fotografije poleg tehnične popolnosti odlično izražajo same emocije in duh športnih prireditev.

★ www.sportsshooter.com

To je stran, na kateri se srečujejo profesionalni športni fotografi in kjer lahko najdete obilo člankov in nasvetov o fotografiji in fotografiranju.

★ www.e-fotografija.si/templates/?a=124

Zanimiv članek o športni fotografiji, ki ga je napisal zelo znan fotograf Primož Jerončič.

★ FOTONATEČAJ REVUE DIGITAL CAMERA

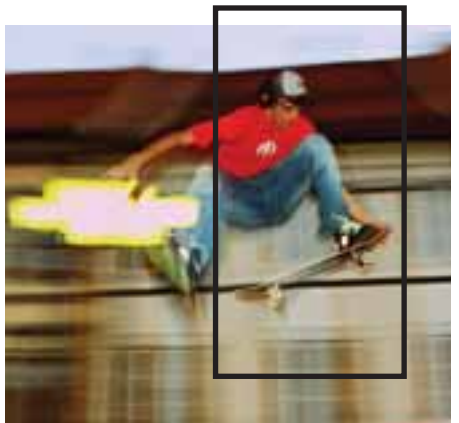
Natečaj za fotografa leta 2007 je odprt za vse amaterske in profesionalne fotografe. Zanimivo je predvsem to, da je za razliko od ostalih tovrstnih natečajev razdeljen na veliko kategorij, znotraj katerih se lahko najde marsikateri fotografski ustvarjalec. Pogoji za oddajo fotografij je online članstvo na strani Digital Camera magazine, ki je brezplačno in se uredi preko emaila v nekaj minutah. Torej tisti, ki vas to zanima, kar pohitite, roki za oddajo posameznih fotografij znotraj kategorij so do konca novembra.

★ <http://poty2007.dcmag.co.uk>

★ METKA VERGNION: JAPONSKI TRENUTKI

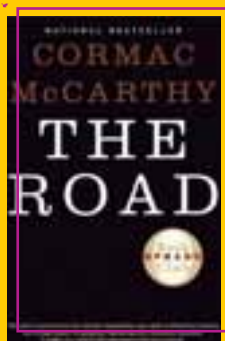
Metka Vergnion fotografije prilagaja času in okolju, z njimi eksperimentira in jih obdeluje s pomočjo analogne in računalniške tehnike. Razstava predstavlja vtise in doživetja iz dežele vzhajajočega sonca, kjer je kljub veliki industrializaciji in modernizaciji, tradicija še vedno zelo močno prisotna.

★ Ljubljana, Cankarjev dom / 17. oktober – 11. november 2007 / www.cd-cc.si

tekst & foto: Bojan Stepančič

KER NAM JO JE LETOS POLETJE POŠTENO ZAGODLO IN SO SE NA KABLIH NAD NAŠIMI GLAVAMI ŽE AVGUSTA SEM TER TJA ZBIRALE PTICE, KI SO ŽELELE NA JUG, BO TALE PREHOD V JESEN BOLJ ALI MANJ POPOLNOMA NARAVEN. PRIČAKOVAN. NEPRESENETLJIV. ZATO TI MI SPET PONUJAMO POBEG, S KATERIM SI LAHKO RAZŠIRIŠ OBZORJA, SPODBUDIŠ DOMIŠLJIJO IN NA LASTNE OČI PREVERIŠ, KAJ JE DOLOČENIM AVTORJEM PRINESLO NAJPRESTIŽNEJŠE LITERARNE NAGRADE.

NAGRAJENCI

CORMAC MCCARTHY: THE ROAD

Zgodba se dogaja na postapokaliptični zemlji, zravnani in polni pepela, goli in pusti, na območju, kjer so nekoč stale ZDA. Mož, utrujen od življenja in preteklih dogodkov, in njegov sin se odpravita na jug iskat ocean. Na njuni poti ju čaka iskanje zatočišča, strehe nad glavo, luknje, kamor se lahko skrijeta, vode, da se odžejata in hrane, da ne umreta od lakote. Skrivati se morata pred ostalimi preživelimi, ki prežijo nanju po človekovem uničenju Zemlje. Veže ju medsebojna ljubezen, ki ju v tandemu z vero vleče naprej. Pisateljeva gnostična opisovanja rezultata človeške objestnosti ne puščajo veliko prostora za ljubezen. Ena izmed najinovativnejših knjig preteklega leta, ki je McCarthyju prinesla Pulitzerja.

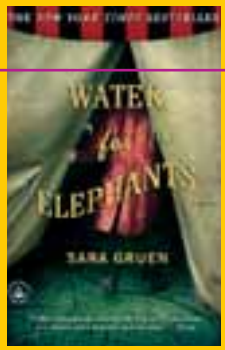
★ Orhan Pamuk: **IME MI JE RDEČA**

Če za Pamuka še nisi slišal, si gotovo živel nekje pod neko skalo. Prav tako kontroverzen kot Rushdie, Pamuk odkrito kritizira in izpostavlja napake, težave in bolečino, povzročeno s strani turškega naroda. Za to se je zagovarjal pred sodiščem, njegov roman o skrivnostih, ljubimcih, umoru in sultanu pa mu je prinesel celo Nobelovo nagrado.

★ Kiran Desai: **THE INHERITANCE OF LOSS**

Čeprav je to šele njen drugi roman, je z njim prejela Bookerjevo nagrado. Zgodba o upokojenem sodniku, ki živi na stičišču himalajskih dežel v severovzhodnem delu Indije, govori o izoliranem življenju s kuharico, 17-letni osiroteli vnukinji in rdečem setru, ki je njegova najljubša družba. Upokožitev pa ne bo tako mirna, kot si predstavlja.

NOVO NA POLICAH

SARA GRUEN: WATER FOR ELEPHANTS

"Star sem devetdeset let. Ali triindevetdeset. Prvo ali drugo." Tako svojo pripoved prične Jacob Jankowski, ki obuja spomine na svoje življenje, preden je bil prestar, da bi sploh vedel, koliko jih šteje. Zadnje dni svojega življenja preživlja v domu za ostarele, ki ga sovraži iz dna srca. Njegovo življenje predavnimi leti je bilo namreč veliko bolj zanimivo. Pri enaindvajsetih je pobegnil in se pridružil cirkusu. Ne kot neka sanjska odločitev, pač pa posledica smrti staršev, ki mu nista zapustila ničesar, saj sta ves denar in imetje vložila in zastavila za njegov študij veterine. Zapustil je šolo in skočil na cirkuški vlak. Cirkus je drugorazreden in Gruenova do potankosti opisuje življenje Jacoba in živali v njem.

★ Michelle Moran: **NEFERTITI**

Fatahka, ki še danes buri duhove, je z egipčanskim vetrom prispela naravnost v knjigo Moranove, ki govori o ženski, ki je navkljub nenaklonjenim zvezdam postala glavna faraonova žena pri petnajstih letih. Njen bodoči mož umre v sumljivih okoliščinah, zato njen brat prevzame prestol, Nefertiti pa se poroči z novim faraonom.

★ Khaled Hosseini: **A THOUSAND SPLENDID SUNS**

Avtor Teka za zmajem v sledečem mu romanu dokazuje, da prejšnja zgodba ni bila le srečno naključje. Tudi tu govori o življenju v svoji domovini, ki obsega čas pred talibansko oblastjo do padca le-te. Nezakonska hči bogataša živi z ubožno, rahlo moteno materjo in živi za očetove obiske. Oče zavrne njeno željo po vključitvi v njegovo družino in Mariam pristane v dogovorjenem zakonu. Okrog nje pa se vrstijo še številni drugi dogodki.

MANGE

PRINCESA AI - ZAPUŠČENOST

Končno so tudi na slovenski založniški trg prišle mange (glej revijo 26! - pomlad 2006). Mango Princessa Ai je ustvarila trojica: Misaho Kujiradou (slika), rock zvezda Courtney Love (ideja) in D. J. Milky (scenarij). Nekega večera se skrivnostna lepota v strganih oblačilih znajde v Tokiu, ne da bi vedela, kako ali zakaj je tja prišla. Kmalu spozna študenta, ki ji pomaga, spomni se svoje ljubezni do glasbe in pomena svoje skrivnostne šatulje, še vedno pa ji ostane vprašanje, kaj išče na Zemlji – vse dokler za njo ne pridejo pregnjalci iz njenega sveta. Sledi polno glamurja, romantike in vse več akcije – do velikega finala pa bo potrebno počakati do tretjega zvezka. Čeprav gre za ameriško-japonsko koprodukcijo, ki je puristi ne bi imenovali manga, vsekakor nosi tipične mangovske elemente. Za slovenske bralce bodo nekaj sveže nenavadnega onopatopeje (pisni vtisi zvokov in glasov), ki so za japonske stripe značilne, in deformacije likov v ekstremnih situacijah. Še največ privajanja bo terjala smer branja, saj je japonska, torej z desne k levi, od zadaj naprej.

★ Princessa Ai: **RAZSVETLJENJE**

Življenje Princessa Ai se vse bolj zapleta; odpovedati se mora Kentovi družbi, hkrati pa končno spozna tegobe svojega sveta. Sklene jih premagati z glasbo.

★ Princessa Ai: **EVOLUCIJA**

Kljub njenim dobrim nameram se okoli Ai vrstijo tragedije. Njen veliki zaključni koncert postane prizorišče konca, začetka in odrešitve, Ai pa je postavljena pred težavno odločitev.

Ne kot vsak.

Dobrodošli na ZEMLJO!

VERJETNO SI ŽE KDAJ RAZMIŠLJAL, KAKO DRAGA SO POTOVANJA IN DA SI JIH JE TEŽKO PRIVOŠČITI. KAR PRECEJ LAHKO PRIVARČUJEŠ Z ZADNJE ČASE VSE BOLJ POZNANIMI POČITNICAMI V ZADNJEM HIPU (LAST MINUTE), ŠE VEČ PA Z ODDIHO ALI AVANTURAMI PRI SVOJIH SOMIŠLJENIKIH Z VSEGA SVETA.

Leta 2000 se je Nemeč Veit Kühne namreč lotil ideje o združenju prostovoljcev, ki bi brezplačno pomagali popotnikom tako, da bi jim ponudili prenočišče, ogled svojega mesta, informacije o državi, nasvet ali le povabilo na večerjo. Tako bi spoznali različne kulture in kraje, v katerih te domačini popeljejo v pristno kulturno doživetje. Organizacija se imenuje **HOSPITALITY CLUB** (www.hospitalityclub.org) in ima danes že prek 320.000 članov iz 207 držav. Je največja tovrstna svetovna organizacija, njen cilj pa je doseči milijon članov, pri čemer lahko pomagaš tudi sam. Spodbuja ekološko-, ekonomično- in družbenokoristna potovanja. Deluje izključno neprofitno in s pomočjo prostovoljcev.

KAKO?

Vse se začne s prijavo na portal Hospitality Cluba - www.hospitalityclub.org. Vsi člani se morajo registrirati, kar pomeni pustiti svoje podatke in določiti, ali želijo ljudi gostiti ali jim samo razkazati svoje mesto oz. posredovati določene informacije. Pri tem lahko vsak določi, koliko dni je popotnikom na voljo, kakšno namestitev ponuja (kavč, postelja, spanje na tleh, hrana), kakšen naj bo gost (kadilec, nekadilec, spol, starost), so dovoljene domače živali, jezike, ki jih govori, kraje, ki jih je že prepotoval, koliko dni pred prihodom se mora najaviti in podobno. Pomembno je, da vsak napiše tudi kaj o sebi, izpostavi svoje interese in želje, da ga drugi lahko spoznajo in na podlagi interesov kontaktirajo tiste osebe, za katere predvidevajo, da se bodo z njimi dobro ujeli.

KDO?

Prijavi se lahko kdorkoli ne glede na starost, spol, kraj bivanja, versko usmerjenost in izobrazbo. Tudi če ne potuješ, si še vedno lahko član kluba in svet spoznaš pri sebi doma - z gosti, ki pridejo k tebi.

DELUJE?

Vsekakor. Ko si izbereš državo, v katero bi rad potoval, si ogledaš bazo prostovoljcev iz te države in izbereš tiste ali tistega, ki se ti zdi najbolj zanimiv. Pogledaš njihov osebni profil in izbranim pošlješ sporočilo, v katerem se na kratko predstaviš in prosiš za prenočitev ali le za družbo v mestu. Vsa sporočila, ki jih pošiljajo člani, so poslana prejemnikom neposredno na portal, zato nikomur ni potrebno razkriti svojega e-naslova, prostovoljci pa vsa sporočila pregledajo in izločajo pisma z neprimerno vsebino (reklame, verižna pisma itd.). V sporočilo naj bi vsak član vnesel tudi številko svojega potnega lista in polno ime, kar naj bi služilo preverjanju identitete. Še bolj pomembno pa je, da lahko vsak gostitelj odda komentar o svojem gostu in gost o gostitelju. Tako lahko kdorkoli preveri pozitivne ali negativne izkušnje s posameznimi člani, kar še poveča varnost. Od teh komentarjev pa je v veliki meri odvisna tudi vaša nadaljnja prihodnost v klubu. Članstvo v klubu ne prinaša nobenih obveznosti, saj lahko vsakega gosta zavameš, če se ti ne zdi zanesljiv ali te v tistem času ni doma. Klub išče tudi prostovoljce, ki bi kakorkoli pripomogli k še večji prepoznavnosti.

ALTERNATIVE

Podobne organizacije so še:

- ★ Hospitality Exchange - www.hospex.net
- ★ Lesbian and Gay Hospitality Exchange International - www.lghei.org
- ★ CouchSurfing - www.couchsurfing.com
- ★ WelcomeTraveller - www.welcometraveller.org
- ★ Be welcome! - www.bewelcome.org
- ★ WAYN (Where Are You Now) - www.wayn.com

foto: Pablo Montañez

itak

Luka (29 let, kajtar)

Odprem oči. 5:50! Ura me ne preseneti, vedno sem bil občutljiv na časovno razliko. No, pa saj na dopustu pravzaprav zelo rad zgodaj vstajam.

Skotalim se iz postelje in se zazrem v precej čudno puščavsko-tropsko pokrajino. V daljavi vidim zastavico, ki se komaj upira vetru, pogledam še dlje in opazim pene na valovih. Hudo, piha!

Na plaži smo med prvimi. Iz lockerja vzamem desetko, raztegnem vrvi in grem v vodo. Upwindam ob neobljudeni obali do nekega ranča, nato pa se počasi spustim nazaj v zaliv. Po treh urah čistega uživanja je čas za zaslužno venezuelsko pivo. Postopek čez dan še nekajkrat ponovim. Opremo pospravim šele, ko sonce pade v morje. Potem jo mahnem na večerjo.

Vse me boli, utrujen sem do konca, sit in rahlo opit ob enajstih padem v posteljo in si, tik preden pogledam pod kožo, priznam, da bi življenje težko bilo še lepše.

skrivnostne IGRE LINUX

LINUX SMO NAMESTILI IN SPOZNALI ŽE V PREJŠNJIH ŠTEVILKAH REVIJ 261, SEDAJ PA NAM JE NAJBRŽ ŽE POŠTENO DOLGČAS. OBRISAMO PRAH S ŠKATLE IGRE, KI SMO JO KUPILI ŽE PRED LETI, VSTAVIMO PLOŠČEK IN ... NE ZGODI SE NIČ. NI RAZLOGA ZA PREPLAH, ČLANEK SE JE KOMAJ ZAČEL. SI ŽE SLIŠAL ZA KAKŠNO ODPRTOKODNO IGRO? NAJBRŽ NE. PODOBNO KOT S PROGRAMI, FILMI IN CELO GLASBO JE TUDI Z IGRAMI. OBSTAJAJO NAMREČ IGRE, KI JIH LAHKO BREZPLAČNO IGRAŠ, PO POTREBI PA CELO POPRAVIŠ.

Spomnimo se, da se je Linux najprej razvil kot strežniški operacijski sistem in kot tak še danes pogosteje seštevata bite na strežnikih vseh tistih "online špilov" kot na računalnikih igralcev. Poleg tega pa je zgrajen drugače kot okolje Windows in zato večina programov in iger ni izmenljiva, kar si nedvomno že opazil.

NIČ ZA TO!

Nekateri razsvetljeni založniki (npr. www.idsoftware.com) že izdajajo igre tudi za Linux, vendar večina v tem še ne vidi dovolj velikega trga. Poleg bitke s pirati obstaja vedno večji boj tudi z igralnimi konzolami, ki nam za manj denarja ponudijo občutno več. Pri igranju iger, razvitih za Okna, nam za malo denarja pomaga Cedega (www.transgaming.com/products/cedega), enostaven program, ki stalno širi nabor podprtih iger. Zakaj bi plačeval, če je Linux brezplačen, se vprašaš. Če si računalniško dovolj podkovan in malo avanturističen, lahko v

tek spraviš Wine (www.winehq.org). To ni ne rdeče ne belo vino, pač pa orodje, ki nam omogoči uporabo številnih programov, namenjenih okolju Windows, in če se potrudimo, tudi nekaterih iger. Da sta omenjena programa zrela, priča dejstvo, da se uporabljata tudi za igranje iger na Applovem komercialnem OS X-u, v njihov razvoj pa vlagajo tudi giganti, kot je na primer Google.

RAZVITO ZA LINUX

Verjetno smo vsi opazili vnos "Igre/Games" v meniju, ko smo delali prve korake po našem novem okolju. Sem padejo predvsem manj zahtevne igrice, ki nam ob vsaki priložnosti skrajšajo dolgčas. Nas pa seveda zanimajo resnejše igre za tiste dolge deževne nedelje. Nikjer ni čas letel hitreje kot v potezni strategiji Civilization. Idealno nadomestilo je Battle for Wesnoth (www.wesnoth.org).

Se ti strelja? Za to lahko poskrbi veliko iger. Ena boljših je Enemy Territory (www.enemyterritory.com), ki je sicer zastoj, ni pa odprtokodna. S tem sicer mislim staro izdajo, vendar obljublja, da bo tudi nova, plačljiva, Quake wars delovala na Linuxu. Še ena dobra igra iz tega žanra je Nexuiz (<http://alientrap.org/nexuiz>), ki je za razliko od prejšnje odprtokodna, kar pomeni, da lahko kakšno stvar tudi popraviš/dodaš in jo s tem izboljšaš.

Bi igral World of Warcraft, kar sicer s pomočjo Wina ali Cedega ni ovira, pa je denarnica prazna? Nič hudega, tu je Planeshift (www.planeshift.it)! To je ena tistih iger, ki te lahko na stol priveže za več dni skupaj, saj jo igraš preko spleta s tisočimi ostalimi igralci. To sicer ni vedno mogoče, zato ti v trenutkih čakanja priporočam igro Torcs (<http://torcs.sourceforge.net>), v kateri lahko hitro odpelješ par krogov po navideznem dirkališču.

Nikakor pa ne moremo mimo ene prvih in med privrženci odprte kode najbolj znane igre Planet penguin racer (www.planetpenguinracer.com). Če te katera od iger zanima, pa si preskočil prejšnja članka, naj te potolažim, da še ni vse izgubljeno. Večina teh iger deluje tudi v Oknih.

POGLED V PRIHODNOST

Linux se počasi in vztrajno povzpneja tudi na domače računalnike. S tem ustvarja pri proizvajalcih strojne opreme vedno večji interes, da podprejo tudi to izbiro in zagotovijo hitrejšo in učinkovitejšo delovanje najsodobnejših 3D iger. Popularnejši kot bo, več založb bo izdajalo igre za Linux, do tedaj pa je na spletu mnogo več ali manj razvitih odprtokodnih iger, ki jih lahko najdeš na straneh, kot je www.linux-gamers.net. Pogosto se zgodi, da založbe izdajo starejše igre, ki jih ni mogoče več tržiti, v odprtokodni svet. Na tem skoraj vedno zrastejo kakšni zanimivi derivati, ki obudijo še tako preigrano igro. Sicer pa sta pred kratkim večja proizvajalca računalnikov Dell in Lenovo ponudila računalnike z nameščenim Linuxom namesto Oken, kar zna hitreje privabiti več novih iger k našemu priljubljenemu pingvinčku.

Leti, leti, leti

WIKIPEDIA JE BREZPLAČNA VEČJEZIČNA SPLETNA ENCIKLOPEDIJA. VSEENO, WIKIPEDIO JE NEMOGOČE OPISATI V SAMO ENEM STAVKU. OD NJENE POSTAVITVE V LETU 2001 PA DO DANES JE TA SPLETNA ENCIKLOPEDIJA V KRATKEM ČASU POSTALA EDEN IZMED NAJVEČJIH VIROV VSEH INFORMACIJ NA SPLETU. ŽE DEJSTVO, DA JO SOUSTVARJAJO LJUDJE Z VSEGA SVETA, NAM POVE VELIKO. PREDSTAVLJAJ SI OGROMNO KNJIGO, KI IMA NEPREDSTAVLJIVO ŠTEVILO AVTORJEV, JE AŽURIRANA VSAK DAN, POLNA NOVIH INFORMACIJ IN BREZPLAČNO DOSTOPNA VSEM. NEVERJETNO, KAJNE?

WIKIKAJ?

Wikipedia je nastala kot naslednik projekta Nupedia, ki je hitro zamrl predvsem zaradi zapletenega sistema avtorjev in počasnega pritekanja člankov. Jimmy Wales, ustanovitelj Nupedie, in njegov sodelavec Larry Sanger sta skupaj prišla na idejo o bolj odprtem sistemu enciklopedije. S pomočjo Bena Kovitza, računalniškega programerja, je Wikipedia kmalu ugledala luč sveta, natančneje 15. januarja 2001 (dan Wikipedie, kot mu pravijo uporabniki).

Od takrat naprej pa je projekt postal zgodba o uspehu. Wikipedia je postala dostopna v večih jezikih in posledično pridobivala vedno več avtorjev. V letošnjem letu je beseda wiki celo dobila mesto v angleškem slovarju. Trenutno Wikipedio ureja več kot 75.000 aktivnih avtorjev, ki skrbijo za več kot 5 milijonov prispevkov v več kot 100 jezikih. Največ prispevkov je seveda v angleščini, in to okrog 2 milijona. Sledijo prispevki v nemščini, francoščini in poljščini. In celo v latinščini, v kateri je zaenkrat napisanih okoli 15 tisoč prispevkov.

Kmalu po nastanku Wikipedie je bila ustanovljena starševska nepridobitniška fundacija po imenu Wikimedia Foundation. Poleg Wikipedie same ta fundacija gosti še druge projekte. Mednje spadajo Wikislovar (slovar in besednjak), Wikiknjige (prosti učbeniki in priročniki), Wikiverza (študijsko gradivo in dejavnosti), Wikinovice (proste novice) in Wikinavedek (zbirka navedkov), da omenimo najzanimivejše.

VANDALIZEM?

Seveda pa pri tako velikem projektu ne gre brez težav. Pri soustvarjanju enciklopedije lahko pomaga, kdor hoče, in ravno to ločuje Wikipedio od drugih enciklopedij v pomembnih aspektih. Natančneje, starejši prispevki so obširnejši in bolj uravnoteženi, medtem ko novejši članki lahko vsebujejo napačne, lažne

ali zavajajoče informacije, lahko sploh ne sodijo v enciklopedijo ali pa so primeri načrtnega vandalizma. Z namenom preprečevanja vandalizma, širjenja lažnih informacij in prevelike pristranskosti avtorjev je urejanje in spreminjanje vseh člankov onemogočeno (za razliko od prej, ko je lahko kdorkoli urejal katerikoli članek). Moderatorji in avtorji s posebnimi pravicami zaklepajo in preverjajo določene vsebine in skrbijo za njihovo pristnost.

V nebo vpijoč vandalizem ne povzroča težav – taki prispevki se takoj odstranijo, problemi pa nastanejo, ko je vandalizem bolj prikrit in subtilen – takrat pa je potrebno dobro poznavanje tematike in večkratno preverjanje informacij. Nekaterim gorečnejšem je bilo potrebno tudi prepovedati spreminjanje člankov, saj so izbruhnile prave vojne med ljudmi različnih mnenj – nekdo je popravil prispevek drugega, ta ga je popravil nazaj in tako naprej v začaranem krogu.

SLOVENSKA WIKIPEDIJA!

Tudi Slovenci imamo svojo Wikipedio (<http://sl.wikipedia.org>). In ravno pred kratkim je naša spletna enciklopedija dosegla prav poseben mejnik v svojem obstoju. Presegla je število 50 tisoč prispevkov, kar nas uvršča pred kar precej drugih držav, večjih po površini in številu govorcev!

Na slovenskih straneh te pričaka Glavna stran, ki je skupna vsem Wikipediam v različnih jezikih:

WIKIPEDIA

AKCIJA!

Wikipedia je dokazala, da je skupno ustvarjanje več kot mogoče, in ravno to jo dela tako edinstveno, da je resnično škoda, če to zamudiš. Če še nisi wikipedist/ka, postani to danes!

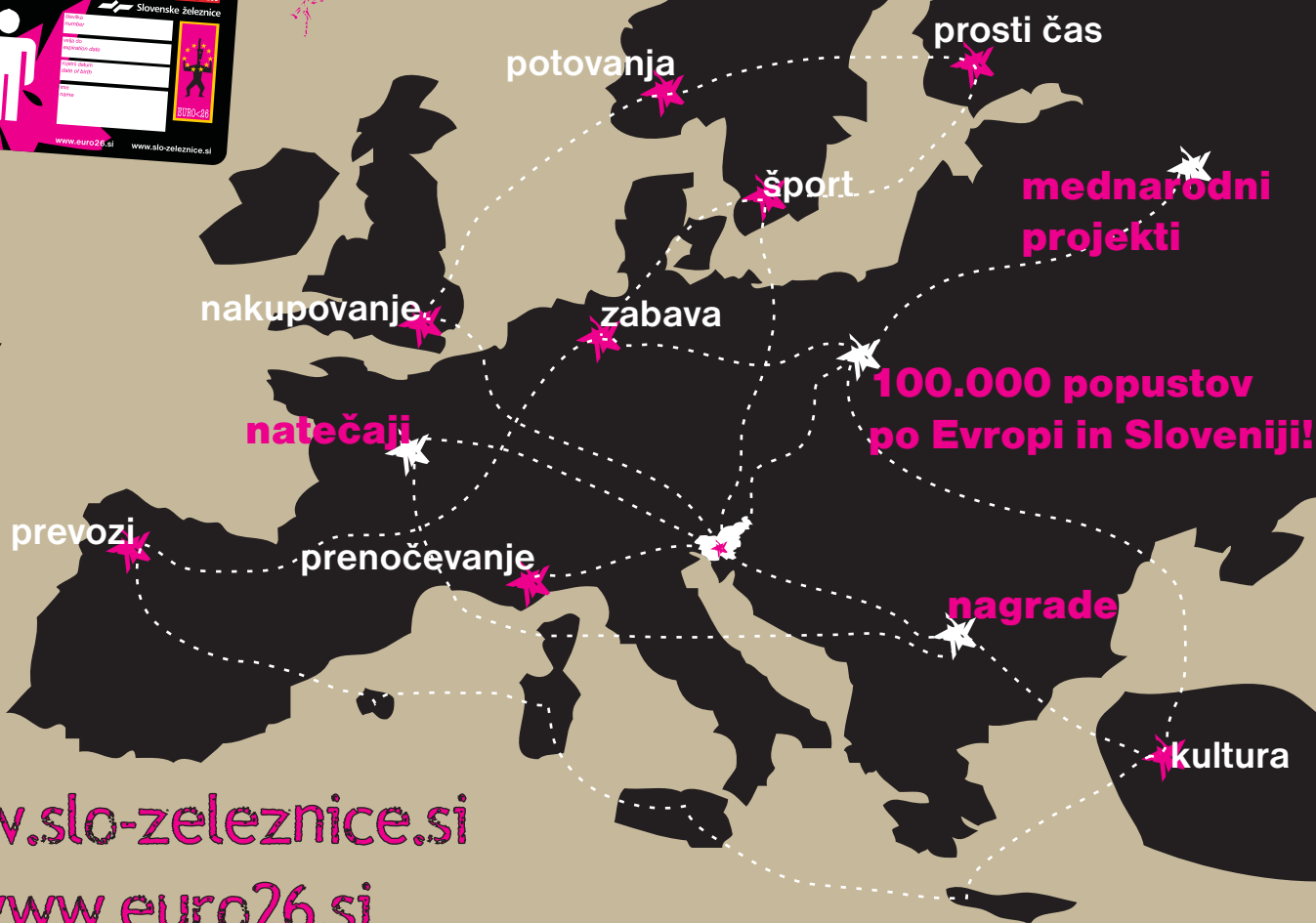
ZANIMIVO

- ★ Kaj Wikipedia ni?: http://en.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:What_Wikipedia_is_not
- ★ Wikipedia Vs. Encyclopaedia Britannica: www.nature.com/news/2005/051212/full/438900a.html

SŽ-EURO<26

mladinska kartica za vse mlade do 26. leta!

30 % popust na vlakih po Sloveniji!
25 % RAILPlus mednarodni popust na vlakih!
in več kot 100.000 popustov po Evropi in Sloveniji

www.slo-zeleznice.si

www.euro26.si

Več informacij na prodajno-informacijskih centrih in blagajnah Slovenskih železnic

Slovenske železnice

RAIL+PLUS

EURO<26
mladinska kartica

NAGRADNA IGRA ★ ŽE 5 LET Z VAMI – PRAZNUJ Z NAMI!

Partnerska mladinska kartica SŽ-EURO<26 letos praznuje že 5. obletnico! Doslej je kartico SŽ-EURO<26 uporabilo že okoli 64.500 mladih! Ob 5. rojstnem dnevu mladinske kartice SŽ-EURO<26 smo pripravili lepo število nagrad – sodeluj v nagradni igri! Nagradno vprašanje je:

KAKŠNA JE RAZLIKA MED KLASIČNO KARTICO EURO<26 IN PARTNERSKO KARTICO SŽ-EURO<26?

- A. ni razlike
- B. SŽ-EURO<26 omogoča SAMO 30 % popust na vlakih po Sloveniji in 25 % RAILPlus popust
- C. SŽ-EURO<26 omogoča VSE, kar nudi klasična kartica EURO<26 (100.000 popustov po Evropi), POLEG TEGA pa še 30 % popust na vlakih po Sloveniji in 25 % RAILPlus popust

Ime in priimek: _____

E-mail: _____

Naslov: _____

Telefon: _____

Označi pravilni odgovor in kupon do 15. oktobra 2007 pošlji po pošti na naslov: MOVIT-EURO<26, Gregorčičeva 3, 1000 Ljubljana. Pravilni odgovor pa nam lahko pošlješ tudi po e-mailu na program@euro26.si. Ne pozabi nam pripisati: svoje ime in priimek, naslov, e-mail in telefon, da te lahko kontaktiramo, če boš med srečnimi izžrebanci. V nagradni igri lahko sodelujejo vsi mladi do 27. leta starosti. Seznam nagrajencev bo objavljen na spletni strani www.euro26.si/sl/projekt. Več si preberi v pravilih nagradne igre: www.euro26.si/sl/projekt.